

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ Ірина КОВТУН
(підпис) (ім'я, прізвище)

_____ 2020 року
М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

**з навчальної дисципліни
«БАНКІВСЬКА СИСТЕМА»**

**для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	3
1.2.	Лекції	4
1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	6
1.4.	Самостійна робота студентів	37
1.5.	Підсумковий контроль	45
2.	Схема нарахування балів	48
3.	Рекомендовані джерела	50

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Еволюція банківської діяльності	10	2	2	-	-	6
2.	Теоретичні засади організації банківської системи	8	2	2	-	-	4
3.	Організація функціонування банківських систем зарубіжних країн	8	2	2	-	-	4
4.	Банківська система України	8	2	2	-	-	4
5.	Центральний банк у банківській системі	12	4	4	-	-	4
6.	Банки другого рівня як складова банківської системи	12	4	4	-	-	4
7.	Ризики в банківській діяльності	8	2	2	-	-	4
8.	Інноваційні технології в банківській діяльності	6	2	2	-	-	2
9.	Стабільність банківської системи	10	4	4	-	-	2
10.	Державне регулювання банківської системи	12	4	4	-	-	4
11.	Фінансовий моніторинг банківської діяльності	8	2	2	-	-	4
12.	Банківська система в умовах глобалізації	10	4	4	-	-	2
13.	Міжнародна банківська діяльність	8	2	2	-	-	4
13.	Усього	120	36	36	-	-	48

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	<i>Еволюція банківської діяльності</i>	2
1.1.	Генезис банківської діяльності	
1.2.	Сутність банківської діяльності	
1.3.	Сутність банку: макро-, мікро- економічний та правові підходи	
1.4.	Види банків у банківській системі	
2.	<i>Теоретичні засади організації банківської системи</i>	4
2.1.	Сутність і функції банківської системи	
2.2.	Роль банківської системи в економічному розвитку країни	
2.3.	Інституційна структура банківської системи	
2.4.	Моделі банківських систем та їх особливості	
3.	<i>Організація функціонування банківських систем зарубіжних країн</i>	2
3.1.	Банківські системи зарубіжних країн, особливості їх побудови та функціонування	
3.2.	Етапи еволюції та сучасна структура банківської системи США	
3.3.	Банк Англії, його утворення, організація і управління, роль і функції	
3.4.	Історичні передумови розвитку Європейської системи центральних банків	
4.	<i>Банківська система України</i>	2
4.1.	Формування банківської справи в Україні, основні етапи розвитку	
4.2.	Характеристика банківської системи України на сучасному етапі	
4.3.	Інфраструктура та структура банківської системи	
4.4.	Основні проблеми та перспективи розвитку банківської системи України	
5.	<i>Центральний банк у банківській системі</i>	4
5.1.	Закономірності виникнення і розвиток центральних банків	
5.2.	Функції, роль і статус центрального банку	
5.3.	Організаційно-правові основи діяльності та структура НБУ	
5.4.	Повноваження та операції НБУ	
5.5.	Грошово-кредитна політика НБУ та інструменти її реалізації	
6.	<i>Банки другого рівня як складова банківської системи</i>	4
6.1.	Сутність, цілі та принципи діяльності банку в ринковій економіці	
6.2.	Організація діяльності та управління банком	
6.3.	Формування ресурсної бази банків	
6.4.	Основи організації розрахунків банків	
6.5.	Особливості кредитно-інвестиційних операцій банку	
6.6.	Специфіка операцій банку в іноземній валюті	
7.	<i>Ризики в банківській діяльності</i>	2
7.1.	Роль та місце ризику у банківській діяльності	
7.2.	Класифікація банківських ризиків.	
7.3.	Основні підходи до управління банківськими ризиками	
7.4.	Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках	
7.5.	Антикризове управління банківською системою	
8.	<i>Інноваційні технології в банківській діяльності</i>	2
8.1.	Сутність та класифікація банківських інновацій	
8.2.	Аналіз інновацій та їх вплив на результати банківської діяльності	
8.3.	Інформаційно-комунікаційні технології в банківській діяльності	
8.4.	Цифровізація банківської діяльності	

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<i>9.</i>	<i>Стабільність банківської системи</i>	<i>4</i>
9.1.	Стабільність банківської системи	
9.2.	Фінансова стійкість і ліквідність у забезпеченні стабільності банківської системи	
9.3.	Механізм забезпечення стабільності банківської системи	
9.4.	Загрози стабільності банківської системи України та шляхи їх подолання	
<i>10.</i>	<i>Державне регулювання банківської системи</i>	<i>4</i>
10.1.	Необхідність та цілі державного регулювання банківської діяльності	
10.2.	Державне регулювання банківської системи: функції, підсистеми та складові	
10.3.	Методи та форми регулювання діяльності банків	
10.4.	Банківський нагляд: завдання, призначення, функції та принципи	
10.5.	Форми банківського контролю в Україні	
10.6.	Економічні нормативи як інструмент регулювання НБУ	
<i>11.</i>	<i>Фінансовий моніторинг банківської діяльності</i>	<i>2</i>
11.1.	Поняття та структура функціонування системи фінансового моніторингу	
11.2.	Суб'єкти первинного і державного фінансового моніторингу	
11.3.	Сутність і засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом і відмивання грошей	
11.4.	Міжнародне регулювання боротьби з відмиванням грошей у банківській сфері	
<i>12.</i>	<i>Банківська система в умовах глобалізації</i>	<i>4</i>
12.1.	Інтерналізація банківського бізнесу	
12.2.	Глобалізація та її вплив на розвиток банківської системи	
12.3.	Іноземний капітал у банківській системі України: наслідки та переваги	
12.4.	Банківські об'єднання: різновиди та особливості функціонування	
12.5.	Консолідація в банківській системі України в умовах глобалізації	
<i>13.</i>	<i>Міжнародна банківська діяльність</i>	<i>2</i>
13.1.	Сутність і особливості сучасної міжнародної банківської діяльності	
13.2.	Розвиток міжнародного банківського бізнесу в умовах глобалізації	
13.3.	Особливості взаємодії банківської системи України з міжнародними фінансовими організаціями	
*	Усього	36

1.3. Семінарські заняття

1.3.1. Тематика та питання семінарських занять і методичні рекомендації до їх опрацювання

Семінарське заняття 1

Тема 1. Еволюція банківської діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Особливості виникнення банківської діяльності
2. Генезис банківської діяльності
3. Історія розвитку банківської діяльності в Україні
4. Сутність банку з позицій історичного розвитку

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та презентація доповідей за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Перші банки як кредитні установи виникли у:

- а) США та Англії;
- б) Англії та Шотландії;
- в) Англії;
- г) Франції та Італії.

.....

10. Продуктом діяльності банків є:

- а) товари і послуги;
- б) консультативні послуги;
- в) обслуговування державного боргу;
- г) формування грошової маси в економіці.

....

Варіант 2.

1. Банки як установи з відповідною назвою вперше з'явилися у 12 ст. у:

- А) Україні;
- Б) США;
- В) Венеції;
- Г) Франції.

.....

10. Банком вважається:

- а) будь-який посередником на грошовому ринку;
- б) фінансовий посередник на грошовому ринку, який здійснює кредитування клієнтів;
- в) фінансовий посередник грошового ринку, який виконує комплекс базових операцій.
- г) усі відповіді вірні

Завдання 1.1. Презентація рефератів (доповідей):

1. Особливості формування банківництва в античні часи
2. Характеристика становлення банківництва в середньовічній Європі
3. Взаємозв'язок між розвитком банківських послуг та зародженням банків
4. Чинники, які сприяли розвитку банківської системи в країнах Європи в середині XIX ст.
5. Передумови становлення банківської системи України в XIX та XX століттях.

Завдання 1.2. Розробити схему періодизації генезису банківської діяльності.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: банк, міняйли, лихварі, первісні банківські послуги, первісні банківські операції, первісні банки, банківська діяльність, етапи розвитку банківської діяльності, банківництво, банківська справа, центральний банк, емісійний банк, жиробанки, жиророзрахунок, середньовічні суспільні банки, кредитно-банківська мережа.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- передумови зародження та розвитку банківництва;
- умови та етапи зародження банківських операцій;
- етапи та ініціатори розвитку банківництва;
- розвиток банківських послуг;
- особливості появи жиророзрахунків і жиробанків у середньовіччі, переваги жиророзрахунків;
- виникнення перших суспільних банків;
- поява перших кредитних установ у Київській Русі;
- особливості появи спеціалізованих банків;
- сутність сучасного банку, його функції, операції та принципи діяльності.

Розв'язування завдання 1.1-1.2.

Для виконання завдань необхідно опрацювати теоретичний матеріал теми на основі рекомендованої літератури та нормативно-правових актів, повторити основні категорії та поняття, які розглядались на лекції. На цій основі слід підготувати реферати (доповіді), а також розробити схему періодизації генезису банківської діяльності й показати основні етапи її виникнення, становлення банків як кредитних установ та їх функції.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Теоретичні засади організації банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Економічна сутність поняття «банківська система» та підходи до її структуризації
2. Основні цілі та завдання функціонування банківської системи
3. Функції банківської системи як самостійної економічної структури
4. Інституційна структура банківської системи
5. Типи банківських систем
6. Вплив банківської системи на економічний розвиток суспільства

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Банківська система виконує такі основні функції:

- а) обігову, емісійну, стабілізаційну;
- б) трансформаційну, регуляційну, капіталотворчу;
- в) трансформаційну, емісійну, стабілізаційну.
- г) інтеграційну, розподільчу, регулятивну.

.....

10. Організаційна сукупність різних видів банків у їх взаємозв'язку, яка існує в тій чи іншій країні у цілком визначений історичний період:

- а) кредитна система;
- б) банківська система;

- в) об'єднання банків;
- г) парабанківська система.

....

Варіант 2.

1. Який тип банківської системи найбільш поширений у світі?

- а) однорівнева;
- б) дворівнева;
- в) трирівнева;
- г) чотирирівнева.

....

10. Традиційно на першому рівні банківської системи знаходяться:

- а) небанківські фінансово-кредитні установи;
- б) комерційні банки;
- в) фонд гарантування вкладів;
- г) центральний банк.

Завдання 2.1. На основі джерел офіційної статистики проведіть дослідження за поточний та попередній роки і зробіть висновки щодо динаміки кількості банків в Україні, їх видів, структури банківських послуг.

Завдання 2.2. Охарактеризуйте структуру банківської системи України станом на 1.01.202_ року, використовуючи статистичні матеріали офіційного сайту НБУ (бажано з побудовою графіків в *Excel*).

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: банківська система, інституційний підхід, правовий підхід, організаційно-економічний підхід, цілі банківської системи, функції банківської системи, емісійна функція, трансформаційна функція, стабілізаційна функція, типи банківських систем, англосаксонська модель банківської системи, континентальна модель банківської системи, принципи побудови банківської системи, однорівнева банківська система, дворівнева банківська система, трирівнева банківська система.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- підходи визначення поняття «банківська система»;
- ієрархічний зв'язок банківської системи з економічною системою країни;
- зв'язки між цілями банківської системи та потребами економічних агентів;
- особливості моделей банківських систем;
- загальні риси та специфічні принципи побудови банківської системи;
- характерні риси основних типів банківських систем;
- горизонтальні та вертикальні взаємовідносини між банками у дворівневій банківській системі;
- особливості відносин між банками в розподільчій (однорівневій) банківській системі;
- особливості структурної будови трирівневої банківської системи;
- вимоги до функціонування та функції банківської системи.

Розв'язування завдання 2.1-2.2. Для виконання завдання слід скористатися офіційною інформацією сайту НБУ про основні показники діяльності банків України: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>

Тема 3. Організація і функціонування банківських систем зарубіжних країн

Питання для усного опитування та дискусії

1. Банківські системи зарубіжних країн, особливості їх побудови та функціонування
2. Етапи еволюції та сучасна структура банківської системи США.
3. Банк Англії, його утворення, організація і управління, роль і функції
4. Становлення банківської системи Польщі.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Відсутність розподілу кредитних інститутів на банківські та небанківські характерна для грошово-кредитної системи:

- а) Франції;
- б) Великої Британії;
- в) Німеччини;
- г) Росії.

....

10. Банківська система Франції має такі особливості:

- а) швидкий розвиток банківської ланки;
- б) високий рівень концентрації банківського капіталу;
- в) важливе місце у банківських операціях належить операціям з цінними паперами;
- г) усі відповіді правильні.

Варіант 2.

1. Членами Федеральної резервної системи США зобов'язані бути:

- а) комерційні банки;
- б) національні банки;
- в) банки штатів.
- г) усі варіанти вірні.

....

10. Які кредитно-фінансові установи є основними учасниками валютного ринку Японії?

- а) місцеві (регіональні) банки;
- б) іноземні банки;
- в) міські банки;
- г) центральний банк Японії.

Завдання 3.1. Дайте порівняльну характеристику банківських системи країн Центральної та Східної Європи (на прикладі 6-7 країн).

Завдання 3.2. Розкрити особливості організації банківської діяльності в ісламських країнах.

Завдання 3.3. Охарактеризуйте структуру ринку депозитних інституцій США та динаміку частки активів комерційних банків в порівнянні з іншими фінансовими посередниками, використовуючи статистичні матеріали таблиці «FINANCIAL ASSETS OF PRIVATE DEPOSITORY INSTITUTIONS, 2000-2019» (бажано з побудовою графіків в *Excel*).

Завдання 3.4. Охарактеризуйте структуру кредитного ринку США та динаміку частки активів комерційних банків в порівнянні з 5-ма іншими найбільшими фінансовими посередниками, використовуючи статистичні матеріали таблиці «CREDIT MARKET ASSET HOLDINGS, 2000-2019» (бажано з побудовою графіків в *Excel*).

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: центральні банки, взаємовідносини центрального банку з урядом, банківська система США, федеральний уряд США, Федеральна резервна система США, комерційні банки, позиково-ощадні асоціації, ощадні банки, кредитні союзи, федеральні резервні банки, національні банки, банки штатів, банківська система Німеччини, федеральний банк - Дойче Бундесбанком, Федеральне відомство з нагляду за кредитними установами, універсальні та спеціалізовані банки, банківська система Японії, Центральний банк Японії, міські банки Японії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- особливості побудови та функціонування банківських систем зарубіжних країн;
- етапи еволюції та сучасну структуру банківської системи США, Великобританії, Польщі, Угорщини;
- передумови розвитку Європейської системи центральних банків;
- особливості ісламської банківської системи.

Розв'язування завдання 3.3. Для виконання завдання слід використати офіційну інформацію сайту <http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/banking/all-sectors.html>

Розв'язування завдання 3.4. Для виконання завдання слід використати офіційну інформацію сайту [<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/banking/all-sectors.html>].

Семінарське заняття 4

Тема 4. Банківська система України

Питання для усного опитування та дискусії

1. Формування банківської справи в Україні, основні етапи розвитку
2. Структура банківської системи України
3. Національний банку України – перший рівень банківської системи України
4. Банки другого рівня як складова банківської системи України
5. Проблемні та кризові явища в банківській системі України

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Банківська система України представлена:

- а) трирівневою структурою;
- б) дворівневою структурою;
- в) однорівневою структурою;
- г) усі варіанти вірні.

....

10. Банк набуває статусу спеціалізованого у разі:

- а) якщо понад 35% активів є активами одного типу;
- б) якщо понад 50% активів є активами одного типу;
- в) якщо всі його активи однорідні.

Варіант 2.

1. В Україні існують банківські об'єднання таких типів:

- а) банківська холдингова група;
- б) банківська корпорація;

- в) фінансова холдингова група;
- г) усі відповіді правильні.

...

10. Характерні риси банківської системи України :

- а) динамічність;
- б) дворівнева будова;
- в) саморегуляція;
- г) усі відповіді правильні.

Завдання 4.1. На основі даних НБУ та Державного комітету статистики побудуйте в *Excel* графік співвідношення загального обсягу активів банківської системи до ВВП України у 2000-202__рр.. Проаналізуйте динаміку даного показника. Що саме відображає даний індикатор? Які економічні фактори впливали на зміну співвідношення протягом заданого періоду?

Завдання 4.2. Проаналізуйте структуру банківської системи України з точки зору 4-х груп банків за розміром активів по класифікації НБУ, побудувавши структурні діаграми кількості банків (№1), обсягів активів (№2) та залучених депозитів (№3) в *Excel*. Джерело даних (обирати останню найбільш свіжу дату):

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: банківська справа, банківська система, Національний банк України, територіальні управління НБУ, державні банки, комерційні банки, іноземні банки, спеціалізовані банки, універсальні банки, банківські об'єднання, банківська корпорація, принципи діяльності банку, банки іноземних банківських груп, кооперативні банки, функції банківської системи, типи банківських систем.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- особливості становлення та розвитку банківської справи в Україні;
- структура банківської системи України та принципи її побудови;
- вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України;
- механізм забезпечення стабільності банківської системи;
- статична та стратегічна фінансова стійкість банківської системи;
- роль банківської системи в економічному розвитку країни;
- вимоги до діяльності та функцій банківської системи.

Розв'язування завдання 4.1. Для виконання завдання слід використати офіційну інформацію сайту: <http://www.ukrstat.gov.ua/> або: <http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnostibankuabsolyutni/aktivi-bankiv-ukrayini>

Розв'язування завдання 4.2. Для виконання завдання слід використати офіційну інформацію сайту <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>

Семінарське заняття 5

Тема 5. Центральний банк у банківській системі

Питання для усного опитування та дискусії

1. Призначення та створення центральних банків
2. Статус та форми функціонування центрального банку.
3. Завдання центрального банку
4. Операції центральних банків.
5. Активні операції центральних банків
6. Пасивні операції центральних банків.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.**1. До основних функцій центрального банку належать:**

- а) валютне регулювання;
- б) емісійний центр;
- в) банкір уряду;
- г) усі відповіді правильні.

....

10. Купівля-продаж центральним банком цінних паперів здійснюється з метою:

- а) отримання доходу;
- б) виконання функції агента уряду;
- в) оперативного регулювання обсягу грошової маси в обігу;
- г) стратегічного регулювання економіки країни.

Варіант 2.**1. Які з перерахованих операцій центрального банку відносяться до пасивних:**

- а) емісія банкнот;
- б) купівля державних облігацій;
- в) купівля казначейських векселів;
- г) прийом внесків населення?

...

10. Під час проведення рестрикційної грошово-кредитної політики діяльність центрального банку спрямована на:

- а) розширення ресурсної бази банків;
- б) зменшення портфеля цінних паперів центрального банку;
- в) активізацію підприємницької діяльності.
- г) зниження інфляції.

Завдання 5.1. На підставі наведених даних складіть баланс центрального банку і визначте статтю, яка відсутня

Статті балансу: млн. грн.

1. Статутний капітал - 10
2. Кошти та депозити в іноземній валюті - 77017
3. Кошти банків - 19013
4. Монетарне золото - 1881
5. Державні цінні папери України - 395
6. Зобов'язання з перерахування прибутку до бюджету - 921
7. Зобов'язання перед МВФ - 13670
8. Кредити банкам та іншим позичальникам - 945
9. Кошти державних установ - 22676
10. Кредити отримані - 205
11. Внутрішній державний борг - 8524
12. Внески в рахунок квоти МВФ - 10487
13. Резерви переоцінки основних засобів та нематеріальних активів - 760
14. Інші активи - 801
15. Цінні папери нерезидентів - 54984
16. Фонди та інші резерви - 3464
17. Авуари в СПЗ - 5

18. Резерви переоцінки іноземної валюти та банківських металів - 4587
 19. Інші зобов'язання - 264
 20. Основні засоби та нематеріальні активи – 2163.

Завдання 5.2.

Поєднайте види цілей грошово-кредитної політики Центрального банку з їх сутністю.

Цілі грошово-кредитної політики Центрального банку:

- А. Тактичні цілі
 Б. Стратегічні цілі
 В. Проміжні цілі

Сутність цілей грошово-кредитної політики Центрального банку:

1. Це ключові цілі загальнодержавної економічної політики (цінова стабільність, стабільність обмінного курсу, зростання економіки, забезпечення зайнятості, збалансування платіжного балансу)
2. Це зміни у певних економічних процесах, які повинні сприяти досягненню стратегічних цілей
3. Регулювання ключових економічних змінних через банківську систему (монетарної бази, грошової маси, процентної ставки, валютного курсу) для досягнення проміжних цілей

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: центральний банк, завдання центрального банку, функції центрального банку, активні операції центрального банку, пасивні операції центрального банку, емісійний центр, банкір уряду, монетарна політика, інструменти монетарної політики центрального банку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- призначення центральних банків;
- статус і основи організації центральних банків;
- функції центральних банків;
- операції центральних банків;
- форми функціонування центральних банків;
- незалежність центрального банку;
- необхідність створення єдиного фінансового регулятора;
- центральний банк як орган валютного регулювання та контролю;
- центральний банк як банків і фінансовий агент уряду країни;
- інструменти монетарної політики центрального банку.

Розв'язування завдання 5.1. Для виконання завдання слід пам'ятати, що призначення балансів центральних банків дуже відрізняється від призначення балансів комерційних банків. Баланси центральних банків виконують важливу політичну функцію через надання коштів центрального банку економіці. Активи балансу центрального банку представлені зовнішніми та внутрішніми активами. Зовнішні активи включають запаси дорогоцінних металів (золота), внутрішні активи включають: борг, залучений державою чи приватним сектором і кредити центрального банку приватному сектору. Пасиви балансу центрального банку складаються з власного капіталу та зобов'язань, які включають: готівку в обігу, резерви комерційних банків (кореспондентські рахунки банків), цінні папери (депозитні сертифікати), емітовані центральним банком,

Розв'язування завдання 5.2. Розв'язання даного завдання потребує ґрунтовних знань сутності цілей грошово-кредитної політики Центрального банку.

Семінарське заняття 6

Тема 5. Центральний банк у банківській системі

Питання для усного опитування та дискусії

1. Організаційно-правові основи діяльності та структура НБУ
2. Повноваження та компетенції НБУ
3. Принципи організації та функціонування Національного банку України
4. Органи управління та структура Національного банку України
5. Засади грошово-кредитної політики НБУ
6. Інструменти реалізації грошово-кредитної політики НБУ

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Національний банк України – координуючий і регулюючий центр усієї банківської системи, метою діяльності якого є:

- а) отримання прибутку;
- б) забезпечення стабільності національної грошової одиниці;
- в) розроблення напрямів грошово-кредитної політики;
- г) розвиток і зміцнення банківської системи України.

...

10. Для обмеження готівкового грошового обігу НБУ використовує такі методи регулювання:

- а) лімітування залишку грошей у касах суб'єктів господарювання;
- б) лімітування видачі заробітної плати готівкою;
- в) контроль за проведенням безготівкових розрахунків;
- г) лімітування залишку грошових коштів у касах комерційних банків.

Варіант 2.

1. Обслуговуючи внутрішній державний борг уряду, НБУ виконує функції:

- а) емітента державних цінних паперів;
- б) депозитарія державних цінних паперів;
- в) агента уряду з обслуговування емісії державних цінних паперів;
- г) контролюючого органу.

...

10. Інструментами монетарної політики НБУ виступають:

- а) облікова ставка процента та кредитна ставка;
- б) облікова ставка процента та норма обов'язкового резервування коштів;
- в) норма обов'язкового резервування коштів та кредитна ставка;
- г) облікова ставка процента, норма обов'язкового резервування коштів та кредитна ставка.

Завдання 6.1.

Проаналізуйте динаміку щомісячного обсягу наданих Національним банком України коштів для регулювання ліквідності банків протягом 202_ року за різними каналами (через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт); шляхом проведення тендеру з підтримання ліквідності банків). Побудуйте відповідний графік в *Excel* і зробіть висновки щодо грошово-кредитної політики НБУ на основі отриманих даних.

Завдання 6.2.

Поясніть сутність інструментів монетарної політики НБУ, умови їх застосування та очікувані результати. Проаналізуйте щомісячну динаміку облікової ставки НБУ, а також середньозваженої ставки за всіма іншими інструментами монетарної політики, та в їх розрізі протягом 202_р. Побудуйте відповідний графік динаміки облікової ставки НБУ в *Excel* та зробіть висновки.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Національний банк України (НБУ), повноваження НБУ, компетенції НБУ, структура НБУ, операції НБУ, грошово-кредитна політика НБУ, облікова ставка НБУ, кредити овернайт.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- статус і структура Національного банку України;
- правові основи функціонування НБУ;
- критерії автономії НБУ;
- структура центрального апарату НБУ;
- Рада НБУ та її функції;
- Правління НБУ та його повноваження;
- функціональний статус НБУ;
- функції територіальних управлінь НБУ.

Розв'язування завдання 6.1. Для виконання завдання слід використати офіційні дані Статистики фінансових ринків із сайту НБУ: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs>

Розв'язування завдання 6.2. Для виконання завдання слід використати дані Щомісячного статистичного бюлетеня НБУ щодо розміру облікової ставки НБУ з офіційного сайту НБУ: https://bank.gov.ua/ua/publications?page=1&perPage=5&search=&document=&pubCategory=7&keywords=&created_from=&created_to

Семінарське заняття 7

Тема 6. Банки другого рівня як складова банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність, цілі та принципи діяльності комерційного банку в умовах ринкової економіки
2. Порядок створення банку в Україні
3. Особливості державної реєстрації банків в Україні
4. Ліцензування банківської діяльності в Україні
5. Органи управління банком. Переваги та недоліки централізованої та децентралізованої структур управління банком

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Згідно чинного банківського законодавства банк – це:

- а) кредитна установа, що здійснює залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені;
- б) юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії НБУ здійснювати у сукупності операції щодо залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик тощо;
- в) банківське об'єднання, яке здійснює господарські операції для залучення грошових коштів фізичних і юридичних осіб;
- г) установа, яка виконує активні та пасивні операції у сфері банківських послуг

...

10. Державний банк – це:

- а) банк, 90% статутного капіталу якого належить державі;
- б) банк, 100% статутного капіталу якого належать державі;
- в) банк, 100% акціонерного капіталу якого належать державі;
- г) банк, 50% акціонерного капіталу якого належать акціонерним товариствам.

Варіант 2.

1. Банкам забороняється займатися діяльністю у сфері:

- а) торгівлі та страхування;
- б) обслуговування та надання рекомендацій;
- в) кредитування та депозитного обслуговування;
- г) усі варіанти вірні.

...

10. Банки в Україні можуть відкривати:

- а) філії, відділення;
- б) управління, відділення;
- в) підприємства, представництва;
- г) усі відповіді правильні.

Завдання 7.1.

Статутний капітал банку, який створюється, складає 250 млн. грн. і сформований за рахунок: грошових внесків акціонерів у розмірі 200 млн. грн.; на 50 млн. грн. - передачі приміщення, де, як передбачається, буде знаходитись банк. Вкажіть чи мали місце порушення при формуванні статутного капіталу банку і якщо так, то поясніть які конкретно, приймаючи до уваги, що банк збирається здійснювати свою діяльність на території всієї України.

Завдання 7.2.

Проаналізуйте структуру активів банківської системи України за 2017-202_рр. на основі офіційних даних НБУ: Балансові звіти банків (<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>).

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: комерційний банк, функції банку, операції банку, активні операції, пасивні операції, ліцензування банків, державний банк, кооперативний банк, банк з іноземним капіталом, універсальний банк, спеціалізований банк, управління банком.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- особливості створення банків з іноземним капіталом та банків іноземних груп в Україні;
- організаційно-управлінська структура банку;
- організаційно-правова форми створення банків в Україні;
- принципи діяльності банків;
- функції банків;
- умови функціонування банків;
- класифікація банків за різними критеріями.

Розв'язування завдання 7.1.

Для виконання завдання слід використати вимоги щодо порядку формування статутного капіталу банків відповідно до Інструкції НБУ Про регулювання діяльності банків в Україні №368 від 28.08.2001р. у поточній редакції на момент виконання завдання за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.

Розв'язування завдання 7.2.

Для виконання завдання слід визначити питому вагу найбільших статей активу банків

у загальному їх підсумку, обчислити динаміку показників (абсолютне відхилення, темпи росту, темпи приросту).

Тема 6. Банки другого рівня як складова банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Організація діяльності комерційного банку
2. Класифікація та принципи проведення банківських операцій
3. Механізм реалізації основних видів банківських послуг в сучасних умовах
4. Обслуговування банками корпоративних суб'єктів
5. Надання та реалізація банківських послуг приватним клієнтам

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Які банківські операції можна віднести до базових?

- а) розрахункові та комісійні;
- б) активні та пасивні;
- в) вкладні, кредитні та розрахункові;
- г) депозитні та кредитні;

...

10. Операції з формування ресурсів банку належать до:

- а) активних операцій;
- б) пасивних операцій;
- в) розрахунково-касових операцій;
- г) розрахункових операцій.

Варіант 2.

1. Регулятивний капітал банку – це сукупність...

- а) сукупність основного та додаткового капіталу;
- б) сукупність основного, додаткового капіталу і субординованого боргу;
- в) активи банку за мінусом зобов'язань;
- г) сукупність активів і резервів банку.

...

10. Частка власного капіталу банку повинна становити...

- а) 50% і більше усіх пасивів;
- б) 30-50% усіх пасивів;
- в) більше 80% усіх пасивів;
- г) 10-12% усіх пасивів банку.

Завдання 8.1.

Визначте приналежність наведених далі банківських продуктів до певного виду: банківська операція, банківська послуга, змішаний банківський продукт. Відповідь обґрунтуйте.

1. Надання кредиту суб'єкту господарської діяльності.
2. Розрахунково-касове обслуговування.
3. Надання гарантії.
4. Лізинг.
5. Консультація з питань оформлення угоди застави.
6. Відкриття акредитива.
7. Купівля опціону.
8. Видача чека.

9. Видача векселя.
10. Купівля цінних паперів інших емітентів.
11. Оренда сейфів.
12. Продаж дорожніх чеків.
13. Видача готівки за платіжною карткою.
14. Андерайтинг.
15. Факторинг.
16. Аваль векселя.
17. Облік векселів.
18. Доміциляція векселя.
19. Прямі інвестиції.
20. Інкасація.

Завдання 8.2.

Діяльність банку "Харків" за 202_ рік характеризується такими показниками (табл. 1). Необхідно згрупувати показники, які характеризують активні операції; пасивні операції. Результати аналізу подати у вигляді аналітичної таблиці. Проаналізувати структуру активів і пасивів банку.

Таблиця 1

Основні показники діяльності банку "Харків" за 202_ рік

№ з/п	Показники	Сума, тис. грн.
1.	Субординований борг	871,3
2.	Кореспондентський рахунок в НБУ	227,5
3.	Фінансовий результат поточного року	5 078,0
4.	Кредити НБУ	129,6
5	Кредити надані іншим банкам	4 587,8
6	Вкладення в цінні папери	587,5
7	Основні засоби	248,1
8	Вкладні рахунки юридичних осіб	45789,9
9	Статутний капітал	125,8
10	Кредити наданні суб'єктам господарювання	41582,0
11	Кредити надані фізичним особам	59781,9
12	Кредити інших банків	487,7

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: комерційні банки, банківські операції, банківські послуги, кредитні операції банку, депозитні операції банку, фінансові ресурси банку, власний капітал банку, регулятивний капітал банку, залучені ресурси банку, позичені ресурси банку, банківські зобов'язання, валютні операції банку, субординований борг.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- принципова відмінність комерційних банків від Центрального банку;
- види банків та особливості їх діяльності;
- особливості банківської діяльності та формування капіталу банку;
- активні та пасивні операції банку;
- банківські продукти та банківські послуги;
- особливості надання банками послуг корпоративним суб'єктам;
- порядок надання та реалізації банківських послуг приватним клієнтам.

Розв'язування завдання 8.1.

Для виконання завдання слід провести групування поданих банківських продуктів на основі чіткого розмежування сутності понять: «банківська операція», «банківська послуга», «змішаний банківський продукт».

Розв'язування завдання 8.2.

Для виконання завдання слід провести групування поданих показників діяльності банку в розрізі активних і пасивних операцій. При цьому слід знати, що в результаті активних операцій формуються основні засоби, нематеріальні активи, а також заборгованість клієнтів за наданими банком кредитами; в результаті пасивних операцій формується власний капітал банку, а також залучені та позичені його ресурси. Крім того, облікова модель балансу банку має такий вигляд: *Активи = Власний капітал + Зобов'язання*.

Семінарське заняття 9

Тема 7. Ризики в банківській діяльності **Питання для усного опитування та дискусії**

1. Причини виникнення ризиків у банківській діяльності
2. Види ризиків у діяльності банків
3. Зміст банківських ризиків за класифікацією НБУ
4. Ризики функціонування банківської системи
5. Система ризик-менеджменту в банку
6. Управління ризиками в діяльності банків

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Ризик, пов'язаний із загальною економічною ситуацією в країні та світі, визначають як:

- а) системний;
- б) несистемний;
- в) ліквідності;
- г) галузевий.

...

10. Ризики в допоміжній діяльності банку включають:

- а) ризик втрати репутації банку;
- б) збитки з формування депозитів;
- в) процентні ризики;
- г) ризики банківських зловживань.

Варіант 2.

1. Ризик, який виникає через неправильні управлінські рішення, нена-лежну реалізацію рішень і неадекватне реагування на зміни в бізнес-середовищі називають:

- а) валютним;
- б) кредитним;
- в) стратегічним;
- г) ліквідності.

...

10. Ціна капіталу банку з урахуванням ризиків включає:

- а) премію за ризик;
- б) премію за ліквідність;
- в) премію за строковість;
- г) усі відповіді правильні.

Завдання 9.1.

Керівництво банку "Альта" прийняло рішення про збільшення поточного обсягу кредитування на 300 тис. грн. Поточний обсяг кредитування складає 2000 тис. грн. при дохідності 20% річних. Поточний обсяг залучених ресурсів 1520 тис. грн., середня вартість ресурсів 15%. Передбачається, що при залученні нових ресурсів, їх вартість зросте на 2%. Норма обов'язкового резервування – 5%. Статутний фонд банку дорівнює 6200 тис. грн., коефіцієнт виплати дивідендів 0,5, податок на прибуток – 18% від балансового прибутку. Прибуток від іншої діяльності банку складає 350 тис. грн.

Необхідно визначити чистий прибуток банку та його дохідність від збільшення обсягу кредитування за рахунок додаткового залучення депозитів.

Завдання 9.2.

Банк здійснює такі види операцій, пов'язані із вкладенням фінансових ресурсів, як кредитування юридичних і фізичних осіб, а також операції з цінними паперами. При цьому на їх здійснення спрямовується: 80% власного капіталу банку, 73% засобів до запитання клієнтів банку, 100% строкових коштів клієнтів і міжбанківських кредитів банку.

Прибуток від іншої діяльності банку складає 250 тис. грн. До фонду дивідендів спрямовується 5% прибутки банку після оподаткування. При визначенні величини коштів, що вкладаються в активні операції, необхідно враховувати середній рівень обов'язкового резервування – 5%.

Необхідно визначити найбільш прийнятний для банку варіант збільшення об'єму кредитування за рахунок:

- 1) зміни порядку розподілу прибутку, а саме зменшення її частки, що направляється до фонду дивідендів, і збільшень за рахунок цього об'ємів кредитування;
- 2) додаткового залучення ресурсів у вигляді строкових депозитів фізичних осіб за ставкою 16%.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансові ризики, види банківських ризиків, процентний ризик, валютний ризик, кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий ризик, операційний ризик, стратегічний ризик, юридичний ризик, системний ризик, ризик-менеджмент банку, система управління ризиками банку, методи управління ризиками банку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- поняття «ризик» у банківській діяльності та його виправданість;
- внутрішні та зовнішні ризики банківської діяльності;
- категорії ризику банку за класифікацією НБУ;
- важливість цінових ризиків для банків;
- валютний ризик і банківській діяльності;
- значення ризику втрати репутації банку;
- системний ризик банку;
- елементи системи управління ризиками банку;
- методи управління банківським ризиком;
- види та етапи антикризового управління банком.

Розв'язування завдання 9.1.

Для виконання завдання слід скористатися формулами:

1. Необхідне зростання обсягу депозитів з урахуванням обов'язкової норми резервування складе:

$$\Delta D = \Delta K * (1 + nr),$$

де ΔD – зміна обсягу депозитів, грн;

ΔK – зміна обсягу кредитів, грн;

nr – норма обов'язкового резервування, %.

2. Обсяг доходів банку з урахуванням збільшення обсягу кредитування розраховується за формулою:

$$Одох = (K + \Delta K) * кдох.,$$

де K – поточний обсяг кредитів, грн;

$кдох.$ – дохідність кредитних операцій банку, %.

3. Обсяг витрат банку з урахуванням збільшення обсягу кредитування та додаткового залучення нових ресурсів визначаються:

$$Овитр. = D * кпот.витр. + \Delta D * кнов.витр.,$$

де D – поточний обсяг депозитів, грн;

$кпот.витр.$ – вартість залучення поточного обсягу ресурсів, %;

$кнов.витр.$ – вартість залучення нових ресурсів, %.

4. Чистий прибуток банку визначається як різниця між його доходами та витратами (з урахуванням прибутку від інших видів діяльності), зважених на податок на прибуток:

$$Очп = (Одох - Овитр. + Опр.ін.) * (1 - Нпр.),$$

де $Опр.ін.$ – прибуток банку від інших видів діяльності, грн;

$Нпр.$ – податок на прибуток, %;

5. Поточна дохідність акцій банку розраховується за формулою:

$$Дох.тек. = Очп / УК * кдив. * 100\%,$$

де $УК$ – уставний капітал банку, грн;

$кдив.$ – коефіцієнт виплат дивідендів.

Розв'язування завдання 9.2.

Для виконання завдання слід врахувати порядок розподілу прибутку банком після сплати податку на прибуток, а також доцільність зміни порядку його розподілу з метою збільшення об'єму банківського кредитування.

Семінарське заняття 10

Тема 8. Інноваційні технології в банківській діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність та класифікація банківських інновацій.
2. Аналіз інновацій та їх вплив на результати банківської діяльності.
3. Інформаційно-комунікаційні технології в банківській діяльності.
4. Система дистанційного банківського обслуговування.
5. Інтернет-банкінг

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Система електронних платежів НБУ є складовою....

- а) кредитної системи;
- б) банківської системи;
- в) платіжної системи;
- г) фінансової системи.

....

10. Кліринг між банківськими установами являє собою....

- а) залік взаємо заборгованості між банками;
- б) взаємний залік платежів і визначення кінцевого розрахункового сальдо;
- в) переказ платежів отримувачам;
- г) усі варіанти вірні.

Варіант 2.

1. Банківська інновація – це...

- а) кінцевий результат інноваційної діяльності в банківській сфері, який отримав утілення у вигляді нового вдосконаленого продукту або послуги, реалізованих на ринку;
- б) новий спосіб задоволення сформованих суспільних потреб, що забезпечує приріст корисного ефекту і, як правило, заснований на досягненнях науки і техніки;
- в) синтетичне поняття про діяльність банку у сфері інноваційних технологій, спрямовану на отримання додаткових доходів у процесі створення сприятливих умов формування і розміщення ресурсного потенціалу за допомогою нововведень, які сприяють клієнтам в отриманні прибутку;
- г) усі варіанти вірні.

...

10. Інноваційна політика банку передбачає...

- а) визначення умов та мети здійснення інноваційної діяльності, які спрямовані на збільшення рівня конкурентоспроможності та більш ефективне використання фінансових, матеріальних та трудових ресурсів;
- б) контроль обсягу пропозиції грошей з метою встановлення цінової стабільності, сприяння економічному зростанню, дотриманню рівня безробіття населення на низькому рівні;
- в) сукупність розподільних і перерозподільних заходів щодо організації та використання фінансових відносин з метою забезпечення зростання валового внутрішнього продукту країни і підвищення добробуту всіх членів суспільства;
- г) усі варіанти вірні.

Завдання 10.1.

Оцініть використання інноваційних технологій у платіжних операціях банківських установ України в поточному році. Поясніть переваги та недоліки інновацій та необхідність їх використання в майбутньому.

Завдання 10.2.

Охарактеризуйте сучасні технології на ринку роздрібних послуг банків України загалом і на прикладі конкретного банку. Подайте переваги та недоліки їх використання.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: банківські інновації, інноваційна політика банку, стратегія інноваційної діяльності банку, інтернет-банкінг, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційне банківське обслуговування, діджиталізація в банку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- хронологія розвитку банківських інновацій;
- сутність та класифікаційні ознаки банківських інновацій;
- основні види інновацій в банківській діяльності;
- вплив банківських інновацій на діяльність банківських установ;
- основні переваги та недоліки системи “клієнт-банк” та Інтернет-банкінгу;
- нормативно-правова база щодо інноваційної діяльності в банках України;
- технологічні, організаційно-управлінські та маркетингові банківські інновації;
- інформаційно-комунікаційні технології у банку, їх переваги та недоліки;
- перспективи впровадження новітніх продуктів і технологій у банківську діяльність та ризики такої діяльності;
- особливості діджиталізації банківської діяльності.

Розв’язування завдання 10.1.

Для виконання завдання необхідно використати офіційні дані НБУ щодо системи електронних платежів за посиланням: <https://bank.gov.ua/ua/payments/sep>.

Розв'язування завдання 10.2.

Для виконання завдання слід скористатися офіційною інформацією сайтів банків, Асоціації українських банків та ін. щодо використання сучасних технологій у роздрібних операціях банків.

Семінарське заняття 11
Тема 9. Стабільність банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Стабільність банківської системи: сутність і умови забезпечення
2. Фінансова стабільність банку: проблеми, загрози та фактори впливу
3. Відкритість та прозорість банківської діяльності
4. Банкрутство банку: причини та наслідки

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.**1. Фактори уповільнення і згорання ділової активності банку є:**

- а) надані міжбанківські кредити;
- б) дебітори;
- в) міжбанківські кредити одержані;
- г) коррахунки інших банків;

...

10. Аналіз фінансової стійкості і надійності банку базується на системі показників ліквідності та платоспроможності, що включає:

- а) рівень сумнівної заборгованості;
- б) коефіцієнт фондової капіталізації прибутку;
- в) коефіцієнти прибутковості;
- г) коефіцієнти миттєвої, повної ліквідності та ліквідності по строкових зобов'язаннях.

Варіант 2.**1. Система показників достатності капіталу і якості активів для аналізу фінансової стійкості і надійності банківської установи відображає:**

- а) рівень доходних активів та сумнівної заборгованості;
- б) коефіцієнт дієздатності;
- в) коефіцієнт захищеності від ризиків;
- г) коефіцієнти ліквідності.

...

10. Фактори прискорення і розгортання ділової активності:

- а) статутний фонд;
- б) вклади громадян;
- в) основні засоби і капіталовкладення;
- г) дебітори.

Завдання 11.1.

Банк знаходиться на межі банкрутства й розглядає два варіанти інвестицій з відповідним доходом та ризиком:

- 1) 100 тис. грн., або 180 тис. грн. з вірогідністю 0,5 та 0,5;
- 2) 20 тис. грн., або 250 тис. грн. з вірогідністю 0,5 та 0,5.

Розрахуйте очікуваний дохід від альтернативних варіантів інвестицій та визначте розмір необхідного доходу для уникнення банкрутства, за умови що необхідно отримати дохід 200 тис. грн.

Завдання 11.2.

Зобов'язання банку склали 183 млн. грн., в т.ч. зобов'язання до запитання - 74 млн. грн., з кінцевим строком погашення до 30 днів – 14 млн. грн. Активи банку, зважені на коефіцієнти ризику склали 153 млн. грн. Сума загальних активів – 246 млн. грн., в т.ч. кошти в касі – 4 млн. грн., кошти на коррахунках у НБУ та в інших банках – 43 млн. грн., кошти строком до 30 днів – 10 млн. грн.

Визначте значення нормативу миттєвої ліквідності та зробіть відповідні висновки щодо стану ліквідності та платоспроможності банку.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: стабільність банківської системи, фінансова стабільність банку, фінансова стійкість банківської системи, ліквідність банківської системи, банківська паніка, банківська криза, банкрутство банку, відкритість і прозорість банківської системи., антикризове управління банківською системою., стратегія антикризового управління банком.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- фінансова стабільність банківської системи та необхідність її забезпечення;
- фінансова стійкість банківської системи та загрози її розвитку;
- внутрішні фактори впливу на фінансову стабільність банківської системи;
- зовнішні фактори впливу на фінансову стабільність банківської системи;
- показники оцінки рівня фінансової стабільності банківської системи;
- фінансові кризи в банківській системі та ознаки їх появи;
- особливості та види антикризового управління банківською системою;
- етапи стратегічного антикризового управління банком;
- стратегії антикризового управління банком.

Розв'язування завдання 11.1.

Для виконання завдання необхідно визначити очікувані банком доходи з врахуванням рівня ймовірності та обрати найбільш вигідний варіант інвестицій, враховуючи становище банку на ринку.

Розв'язування завдання 11.2.

Для виконання завдання необхідно обчислити норматив миттєвої ліквідності, який визначається як співвідношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань банку. Він характеризує мінімальний обсяг високоліквідних активів, необхідний для забезпечення виконання поточних зобов'язань протягом одного операційного дня. Нормативне значення коефіцієнта Н4 повинно бути не менше 20%.

Семінарське заняття 12**Тема 9. Стабільність банківської системи**Питання для усного опитування та дискусії

1. Економічні нормативи як основа стабільності банків і банківської системи
2. Нормативи капіталу банку та особливості їх визначення
3. Нормативи ліквідності банку
4. Нормативи кредитного ризику банку
5. Нормативи інвестування.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.
Варіант 1.

1. Регулятивний капітал банку для процесі прийняття управлінських рішень використовується для....

- а) формування резервного капіталу банку;
- б) формування загальних резервів банку;
- в) розрахунку економічних нормативів діяльності;
- г) обчислення обсягів депозитної бази банку.

...

10. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) визначає...

- а) мінімально необхідний розмір власного капіталу банку;
- б) здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру;
- в) здатність банку здійснювати кредитні операції;
- г) мінімально необхідний розмір регулятивного капіталу банку.

Варіант 2.

1. Нормативне значення адекватності регулятивного капіталу банку згідно вимог НБУ становить...

- а) не менше 10%;
- б) не менше 5%;
- в) більше 20%;
- г) більше 8%.

...

10. Регулятивний капітал банку – це сукупність...

- а) сукупність основного та додаткового капіталу;
- б) сукупність основного, додаткового капіталу і субординованого боргу;
- в) активи банку за мінусом зобов'язань;
- г) сукупність активів і резервів банку.

Завдання 12.1.

Капітал банку становить 10550 тис. грн., показник платоспроможності (адекватності капіталу) – 12,3%. Перелік найкрупніших позичальників банку (враховуючи 100% позабалансових зобов'язань) включає в себе (табл. 1). Визначте дотримання банком нормативу максимального сукупного розміру кредитів та зробіть відповідні висновки щодо впливу нормативів кредитування на стабільність банку.

Таблиця 1

Позичальники банку

(тис. грн.)

Позичальник	Залишок заборгованості	Позичальник	Залишок заборгованості
Підприємство "А"	1675	Підприємство "D"	1080
Підприємство "B"	1434	Підприємство "E"	1035
Підприємство "C"	1258	Підприємство "F"	960

Завдання 12.2.

Визначити норматив загальної суми інвестування для банку "Світоч", статутний капітал якого складає 550 млн. грн., станом на 01.01. 202_, якщо:

- 5000 тис. грн. вкладено у акції українських емітентів;
- на суму 1000 тис. грн. придбано векселі українських підприємств;
- 500 тис. грн. вкладено у паї асоційованих компаній;
- на суму 750 тис. грн. придбано облігацій банку "Дніпро";
- сума інших цінних паперів на продаж становить 500 тис. грн.

Чи виконує комерційний банк норматив інвестування?

Завдання 12.3.

Фінансова звітність комерційного банку містить наступні дані, млн. грн.

1. Статутний капітал 5000
2. Резервні та інші фонди банку 1500
3. Нерозподілений прибуток 100000
4. Кошти перераховані банком підприємствам для участі в їх статутній діяльності 1000
5. Вкладення в акції акціонерних товариств 2000
6. Кошти банків та кредитних установ 800
7. Кошти клієнтів, враховуючи вклади громадян 1200000
8. Каса 800
9. Кошти на кореспондентському рахунку в НБУ 180200
10. Будівлі, оснащення 62000
11. Бланкові кредити 350000
12. Кредити під заставу майна 130000

Визначити регулятивний капітал банку. Обчислити норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу банку. Чи виконує комерційний банк даний норматив? Як впливає даний норматив на фінансову стабільність банку і банківської системи?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: економічні нормативи, фінансова стійкість банку, нормативи капіталу, нормативи ліквідності банку, нормативи кредитування, нормативи інвестування, регулятивний капітал банку.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- необхідність економічних нормативів для функціонування банківської системи;
- структура нормативів капіталу банку;
- основний, додатковий капітал банку;
- регулятивний та економічний капітал банку;
- сутність нормативів ліквідності в забезпеченні стабільності банківської системи;
- нормативи кредитного ризику та необхідність їх обчислення для банків;
- нормування інвестиційної діяльності банків у забезпеченні фінансової стабільності банківської системи.

Розв'язування завдання 12.1.

Для виконання завдання необхідно визначити норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10) встановлюється з метою обмеження сукупної суми всіх ризиків щодо інсайдерів, розраховується як співвідношення сукупної заборгованості зобов'язань усіх інсайдерів перед банком і 100% суми позабалансових зобов'язань, виданих банком щодо всіх інсайдерів, та статутного капіталу банку. Нормативне значення коефіцієнта Н10 не повинно перевищувати 30%.

Розв'язування завдання 12.2.

Для виконання завдання необхідно визначити норматив інвестування, який встановлюється для обмеження ризику, пов'язаного з інвестуванням в акції, паї, частки та інвестиційні сертифікати окремої юридичної особи. Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою визначається як співвідношення розміру коштів, які інвестуються на придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів окремо за кожною установою, до статутного капіталу банку.

Розв'язування завдання 12.3.

Для виконання завдання необхідно визначити норматив визначається як співвідношення регулятивного капіталу до сумарних активів і певних позабалансових інструментів, зменшених на суму створених відповідних резервів за активними операціями та на суму забезпечення кредиту (вкладень у боргові цінні папери) безумовним

зобов'язанням або грошовим покриттям у вигляді застави майнових прав і зважених за ступенем кредитного ризику. Для розрахунку адекватності регулятивного капіталу банку його активи за ступенем ризику поділяють на п'ять груп та підсумовують з урахуванням відповідних коефіцієнтів зважування. Нормативне значення слід взяти з Інструкції НБУ Про регулювання діяльності банків в Україні №368 в останній редакції на дату виконання завдання // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0071500-19#Text>

Семінарське заняття 13

Тема 10. Державне регулювання банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність державного регулювання банківської системи за різними підходами
2. Концепції і теорії регулювання банківської діяльності
3. Моделі регулювання банківської діяльності
4. Система регулювання банків в Україні
5. Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. НБУ здійснює державне регулювання діяльності банків у таких формах:

- а) індикативне та економічне регулювання;
- б) адміністративне та індикативне регулювання;
- в) банківське та державне регулювання;
- г) адміністративне та економічне регулювання.

...

10. Під регулювання банківської діяльності розуміють:

- а) створення сприятливих умов для функціонування банків;
- б) створення відповідної правової бази;
- в) розробка порядку реєстрації і ліцензування комерційних банків;
- г) усі відповіді правильні.

Варіант 2.

1. Національний банк України здійснює функцію банківського регулювання та нагляду згідно...

- а) Закону України "Про НБУ";
- б) Закону України "Про банки і банківську діяльність";
- в) варіанти а, б;
- г) Конституції України.

...

10. До індикативних методів регулювання банківської діяльності відносять:

- а) нагляд за банківською діяльністю
- б) установлення економічних нормативів
- в) реєстрацію та ліцензування банків
- г) використання інструментів монетарної політики.

Завдання 13.1.

Уявіть ситуацію, що ви працюєте у Департаменті банківського регулювання та нагляду. Необхідно перевірити фінансову дисципліну банку. Комерційний банк із зареєстрованим і сплаченим статутним капіталом у розмірі 20 млн. грн. за звітний місяць мав такі середньозважені значення нормативів ліквідності: Н4 – 15,38%; Н5 – 21,78%; Н6 –

18,51%. За нормативом миттєвої ліквідності – це друге порушення протягом календарного року, а за нормативами поточної та короткострокової ліквідності відповідно – третє та п'яте.

Необхідно:

1. Визначити розмір штрафу, який стягуватиме НБУ з банку-порушника.
2. Довести розрахунок економічних нормативів ліквідності.
3. Обґрунтувати необхідність дотримання комерційними банками цих нормативів.

Завдання 13.2.

У сучасних умовах економічного спаду вітчизняної економіки спостерігаються певні труднощі в роботі банківської системи України. Яким чином НБУ може захищати інтереси кредиторів та вкладників комерційних банків? Обґрунтуйте, яким чином НБУ може підтримувати та оздоровлювати фінансовий стан банків.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: банківське регулювання, державного регулювання банківської системи, концепції регулювання банківської діяльності, пріоритети регулювання, моделі регулювання, секторальна модель, модель «двох вершин», модель єдиного наглядового органу, модель нагляду не центральним банком, теорія суспільних інтересів, теорія «зрощення», теорія суспільного вибору, підсистеми та рівні державного регулювання банківської системи.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- необхідність регулювання банківської системи;
- моделі регулювання банківської діяльності;
- пріоритети регулювання банківської діяльності;
- концепції регулювання банківської діяльності;
- підходи трактування сутності банківського регулювання;
- підсистеми державного регулювання банківської системи;
- рівні державного регулювання банківської системи;
- специфічні особливості державного регулювання банківської системи;
- функції державного регулювання банківської системи;
- міжнародні стандарти банківської діяльності та їх використання в Україні.

Розв'язування завдання 13.1.

Для виконання завдання слід скористатися Інструкцією НБУ №368 «Про регулювання діяльності банків в Україні» в останній редакції на дату виконання завдання // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0077500-20#Text>

Семінарське заняття 14

Тема 10. Державне регулювання банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Завдання та принципи банківського нагляду
2. Функції банківського нагляду
3. Класифікація банківського нагляду
4. Форми реалізації банківського нагляду в Україні
5. Банківський контроль та його форми

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Ефективний банківський нагляд ґрунтується на адекватній правовій інфраструктурі, яка має наступні рівні:

- а) перший та другий
- б) законодавство, серія регулятивних правил, роз'яснення політики
- в) вступний, дистанційний, виїзне інспектування
- г) немає вірної відповіді

...

10. Існують наступні форми регулювання банківської діяльності:

- а) на рівні НБУ, на рівні самого комерційного банку
- б) адміністративне регулювання, індикативне регулювання
- в) превентивне регулювання, нормативне регулювання
- г) усі варіанти вірні.

Варіант 2.

1. До заходів впливу попереднього реагування, які НБУ застосовує до комерційних банків, належить...

- а) програма фінансового оздоровлення
- б) накладення штрафів на банки
- в) відсторонення керівництва від управління банком
- г) всі відповіді вірні.

...

10. Вступний контроль – це:

- а) систематична перевірка виконання встановлених нормативними документами вимог з забезпечення банківської діяльності
- б) заздалегідь спланована система професійно обґрунтованих дій перевіряючих органів виконавчої влади, спрямованих на визначання стану комерційного банку щодо його відповідності встановленим вимогам, нормам та стандартам;
- в) функція управління, яка полягає у перевірці виконання завдань банківськими установами, з метою отримання інформації щодо виконання завдань та вжиття своєчасних заходів для досягнення результату
- г) окремий різновид перевірки банку, що здійснюється з метою визначення наявності у банку умов, необхідних для здійснення державної реєстрації банку, отримання письмового дозволу на здійснення операцій, інших ліцензій

Завдання 14.1.

Аналізуючи особливості організаційної структури комерційного банку та НБУ, зробіть її порівняльну характеристику. Яким чином здійснюється управління у цих банках? Необхідно навести приклади взаємної співпраці комерційного та центрального банків.

Завдання 14.2.

Визначити розмір штрафів НБУ за недотримання нормативів кредитного ризику комерційним банком "Альфа", якщо норматив Н7 порушується вдруге, Н9 втретє, а Н10 вперше протягом календарного року. Статутний капітал банку 12 млн. грн. Які заходи впливу не дотримання банками економічних нормативів застосовує НБУ?

Завдання 14.3.

Наведіть перелік основних функцій департаментів НБУ, які здійснюють регулювання, нагляд і контроль за діяльністю банків України в розрізі таких департаментів: департамент інспекційних перевірок банків, департамент банківського нагляду, департамент реєстраційних питань.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: банківський нагляд, банківський контроль, національна наглядова система, функції та принципи банківського нагляду, вступний нагляд, безвиїзний нагляд,

виїзний нагляд, нагляд вищого ступеня, документарний нагляд, попередній нагляд, дистанційний нагляд, інспекційний нагляд, поточний нагляд, ліцензування, загальний контроль, інтенсивний контроль,

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- система нагляду за фінансовою системою;
- форми реалізації банківського нагляду;
- функції банківського нагляду;
- основні принципи банківського нагляду;
- завдання банківського нагляду;
- види банківського нагляду: вступний, попередній і поточний;
- банківський нагляд, що базується на кількісних вимогах;
- банківський нагляд, що базується на якісних вимогах;
- основні етапи банківського нагляду;
- система внутрішнього контролю банку та її елементи;
- Базельські стандарти банківського нагляду та їх імплементація в Україні.

Розв'язування завдання 14.1.

Для виконання завдання слід порівняти організаційну структуру комерційного банку (за власним вибором) та НБУ за посиланням: <https://bank.gov.ua/ua/about/structure>.

Розв'язання завдання 14.2.

Для виконання завдання слід скористатися Положенням НБУ про застосування Національним банком України заходів впливу №778 в частині недотримання банками економічних нормативів за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-12#Text>.

Розв'язування завдання 14.3.

Для виконання завдання слід скористатися офіційною інформацією щодо функцій департаментів НБУ в частині банківського нагляду за посиланням: <https://bank.gov.ua/ua/about/structure>.

Семінарське заняття 15

Тема 11. Фінансовий моніторинг банківської діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття та структура системи фінансового моніторингу
2. Класифікація різновидів фінансового моніторингу
3. Взаємодія елементів системи фінансового моніторингу
4. Основні принципи системи фінансового моніторингу
5. Суб'єкти фінансового моніторингу
6. Напрями забезпечення якості фінансового моніторингу

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Система рейтингів, при використанні якої вираховують індекс кожного з оціночних показників фінансового стану банку має назву:

- а) номерна;
- б) індексна;
- в) бальна;
- г) немає правильної відповіді

...

10. Коли під час визначення сукупного рейтингу банку за рейтинговою системою "CAMELS" присвоєно оцінку "4", то це означає, що рейтинг банку:

- а) сильний;
- б) незадовільний;
- в) задовільний;
- г) граничний.

Варіант 2.

1. Інституційна побудова системи фінансового моніторингу банківської діяльності визначається:

- а) особливостями історичного та економічного розвитку;
- б) традиціями;
- в) характером банківської системи;
- г) усі відповіді правильні.

...

10. Система фінансового моніторингу включає такі рівні:

- а) вищий і нижчий;
- б) первинний і вторинний;
- в) первинний і державний;
- г) державний і корпоративний.

Завдання 15.1.

Відрахування до резервного фонду банку встановлені загальними зборами акціонерів у розмірі 7 %. Розмір основного капіталу банку складає 270 млн. грн., у тому числі фактично сплачений зареєстрований статутний капітал - 140 млн. грн. Додатковий капітал банку складає 285 млн. грн., у тому числі субординований борг становить 105 млн. грн. Фактичний розмір резервного фонду складає 131,5 млн. грн. Прибуток звітного періоду, що залишається у банку після сплати податків та інших обов'язкових платежів, становить 60 млн. грн.

Визначте:

- а) розмір відрахувань до резервного фонду;
- б) розрахункову величину резервного фонду банку;
- в) фактичний розмір резервного фонду банку після відрахувань прибутку до нього.

Завдання 15.2

У сучасних умовах економічного спаду вітчизняної економіки спостерігаються певні труднощі в роботі банківської системи України. Яким чином НБУ може захищати інтереси кредиторів та вкладників комерційних банків? Обґрунтуйте, яким чином НБУ може підтримувати та оздоровлювати фінансовий стан банків.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: фінансовий моніторинг, суб'єкти фінансового моніторингу, первинний фінансовий моніторинг, державний фінансовий моніторинг, елементи фінансового моніторингу, принципи фінансового моніторингу, легалізація злочинних доходів, відмивання грошей.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- сутність, структуру, класифікаційні ознаки фінансового моніторингу;
- суб'єкти та принципи фінансового моніторингу;
- необхідність забезпечення якості фінансового моніторингу;
- особливості взаємодії елементів системи фінансового моніторингу;
- сутність та засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом;
- складові елементи системи відмивання грошей;
- систему моніторингу фінансового стану банків у світовій практиці;
- міжнародне регулювання боротьби з відмивання грошей.

Розв'язування завдання 15.1.

Для виконання завдання слід врахувати, що згідно ст. 36 Положення про порядок формування та використання банками резервного фонду, банки зобов'язані формувати резервний фонд на покриття непередбачених збитків по всіх статтях активів та позабалансових зобов'язаннях. Розмір відрахувань до резервного фонду має бути не менше 5% від прибутку банку до досягнення ними 25% розміру регулятивного капіталу банку. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0749-01#Text>)

Розв'язування завдання 15.2.

Для виконання завдання слід скористатися інформацією що до захисту інтересів вкладників та створення системи гарантування вкладів фізичних осіб в Україні, а також іншої офіційною інформацією НБУ стосовно підтримки та оздоровлення фінансового стану банків (<https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring>).

Семінарське заняття 16**Тема 12. Банківська система в умовах глобалізації****Питання для усного опитування та дискусії**

1. Глобалізація та її вплив на умови розвитку банківської системи
2. Банківська система в умовах інтернаціоналізації та глобалізації
3. Фінансова глобалізація банківського бізнесу
4. Вплив іноземного капіталу на банківську систему України
5. Конкурентоспроможність банківської системи України в глобалізаційному просторі

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.**1. Фінансова глобалізація – це процес, який пов'язаний з:**

- а) реалізацією глобальних фінансових стратегій транснаціональних корпорацій;
- б) формуванням системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів;
- в) зниженням податкового тиску;
- г) вільним та ефективним рухом капіталів між країнами і регіонами.

...

10. Формами інтеграційних процесів фінансової глобалізації вважають:

- а) злиття;
- б) відкриття нових філій банку;
- в) регіоналізацію;
- г) поглинання.

Варіант 2.**1. Інтеграційний процес на рівні національних ринків зі схожими макроекономічними і структурними показниками розвитку економік, в результаті якого межі країн регіону поступово стираються, формується єдиний економічний простір – це:**

- а) регіоналізація;
- б) глобалізація;
- в) транснаціоналізація;
- г) усі відповіді правильні.

...

10. Чинниками стимулювання розвитку глобалізації банківської сфери є:

- а) нерівномірність економічного розвитку і розподілу фінансових ресурсів;
- б) упровадження сучасних електронних технологій;
- в) здійснення операцій злиття й придбання банків;
- г) зростання вимог щодо регулювання банківської діяльності

Завдання 16.1.

Проаналізуйте частку іноземних банків і частку банків із стовідсотковим іноземним капіталом у банківській системі України у 2017-2019рр., використовуючи офіційну інформацію НБУ. Оцінити рівень присутності іноземних банків у банківській системі України, навести можливі загрози чи переваги для вітчизняних банків та економіки країни загалом. Дати власні пропозиції щодо такої ситуації.

Завдання 16.2.

Проаналізуйте частку активів, власного капіталу, зобов'язань та фінансового результату банків іноземних банківських груп у сукупних активах, власному капіталі, зобов'язаннях і фінансовому результаті банківської системи України на основі офіційних даних НБУ за 2017-2019рр. На основі отриманих результатів зробіть висновки та пропозиції.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інтерналізація банківської системи, глобалізація, банківський бізнес, фінансова глобалізація, іноземний банківський капітал, транснаціональні банки, іноземний банк, банк з іноземним капіталом, банки іноземних банківських груп, конкурентоспроможність банківської системи

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- зовнішня та внутрішня інтерналізація банківської системи;
- етапи інтерналізації банківського бізнесу;
- напрямки фінансової глобалізації;
- форми фінансової глобалізації;
- етапи розвитку фінансової глобалізації;
- основні чинники стимулювання глобалізації банківської діяльності;
- способи проникнення іноземного капіталу в банківську систему;
- переваги та недоліки присутності іноземних банків в Україні;
- чинники забезпечення конкурентоспроможності банківської системи України.

Розв'язування завдання 16.1.

Для виконання завдання слід скористатися офіційними даними НБУ щодо кількості діючих банків, кількості банків з іноземним капіталом, кількості банків із стовідсотковим іноземним капіталом у банківській системі України (Основні показники діяльності банків) за посиланням: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>.

А також визначити питому вагу банків з іноземним капіталом і питому вагу банків із стовідсотковим іноземним капіталом у загальній кількості діючих банків в Україні; проаналізувати зміну кількості банків, а також їх частки за досліджуваній період (абсолютне та відносне відхилення – темп росту (приросту)).

Розв'язування завдання 16.2.

Для виконання завдання слід скористатися офіційними даними НБУ щодо розміру активів, власного капіталу, зобов'язань та фінансового результату банків іноземних банківських груп, а також аналогічних даних по банківській системі України загалом (Балансові звіти банків) за посиланням: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>.

Семінарське заняття 17**Тема 12. Банківська система в умовах глобалізації****Питання для усного опитування та дискусії**

1. Міжбанківські об'єднання різновиди та особливості функціонування
2. Сутність та економічний зміст поняття «консолідація банків»

3. Злиття і поглинання банків як форми консолідації в банківській системі
4. Основні цілі та мотиви консолідаційних процесів у банківській системі
5. Етапи проведення консолідації банків
6. Показники оцінки рівня консолідації в банківській системі

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. *Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.*

Варіант 1.

1. Банківське об'єднання, до складу якого входять переважно установи, що займаються фінансовою діяльністю і серед них має бути щонайменше один банк – це:

- а) банківська корпорація;
- б) банківська асоціація;
- в) банківська холдингова група;
- г) фінансова холдингова група.

...

10. Банківська корпорація обслуговує:

- а) фізичних та юридичних осіб;
- б) банки;
- в) небанківські фінансові установи;
- г) усі фінансово-кредитні установи, що діють на ринку.

Варіант 2.

1. За рівнем залежності й підпорядкування складових структур міжбанківські об'єднання є такими:

- а) змішані;
- б) безстрокові;
- в) асоціативні добровільні об'єднання;
- г) корпоративні об'єднання.

...

10. Не мають права займатися банківською чи підприємницькою діяльністю:

- а) банківські холдингові групи;
- б) транснаціональні банки;
- в) банківські асоціації;
- г) банківські спілки.

Завдання 17.1.

На основі офіційної звітності НБУ оцінити рівень консолідації в банківській системі України на основі визначення коефіцієнта концентрації (CR) для найбільших трьох банків у банківській системі України за розмірами активів, власного капіталу та зобов'язань у 2017-2019рр. Також слід розрахувати й обернений до коефіцієнта концентрації показник, який показує кількість банків, на які припадає задана у відсотках частка банківського ринку. На основі отриманих результатів зробити відповідні висновки.

Завдання 17.2.

Проаналізуйте ступінь концентрації банківської системи України на основі визначення Індекса Герфіндала-Хіршмана (HHI) у 2017-2019рр. За отриманими результатами зробіть відповідні висновки щодо розподілу «ринкової влади» між банками в Україні.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжбанківські об'єднання, консолідація банків, злиття банків, поглинання банків, реструктуризація банківської системи, мотиви консолідації, етапи консолідації, консолідаційні процеси, коефіцієнт концентрації, консорціум, банківський

картель, банківські синдикати, банківський концерн, банківські холдинги, банківська група, банківська асоціація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- особливості створення міжбанківських об'єднань;
- теорії консолідації;
- цілі та мотиви консолідаційних процесів у банківській системі;
- форми консолідації банків;
- етапи здійснення консолідації банків;
- особливості оцінки ступеня консолідації банківської системи;
- порядок визначення коефіцієнта концентрації в банківській системі, його економічний зміст.

Розв'язування завдання 17.1.

Для виконання завдання слід скористатися офіційними даними НБУ щодо розміру активів, власного капіталу та зобов'язань трьох найбільших банків у банківській системі України (<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>) та визначити коефіцієнта концентрації (CR), який показує, яку частку ринку займають найбільші його учасники й визначається так:

$$CR_n = S_1 + S_2 + S_3 + \dots + S_n,$$

де $S_1, S_2, S_3, \dots, S_n$ - частки ринку у вигляді об'єму активів (власного капіталу, зобов'язань) n -найбільших банків

Частка банку за активами, власним капіталом і зобов'язаннями визначається так:

$$S_1 = \frac{\text{Активи (Власний капітал, зобов'язання) банку}}{\text{Активи (Власний капітал, зобов'язання) банківської системи загалом}} * 100\%.$$

Або $CR_n = \frac{\text{Сума активів (власного капіталу, зобов'язань) } n\text{-найбільших банків}}{\text{Активи банківської системи}} * 100\%$

Обернений до коефіцієнта концентрації показник показує кількість банків, на які припадає задана у відсотках частка банківського ринку й визначається так: $K = 1 / CR_n$.

Розв'язування завдання 17.2

Для виконання завдання слід скористатися офіційними даними НБУ щодо розміру активів банківської системи України (<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>) та визначити Індекс Герфіндаля-Хіршмана (HHI), який являє собою суму квадратів часток усіх банків і визначається за формулою:

$$HHI = S_1^2 + S_2^2 + S_3^2 + \dots + S_n^2 = \sum_{i=1}^n (S_i)^2,$$

де $S_1, S_2, S_3, \dots, S_n$ - квадрати часток активів банків банківської системи.

Семінарське заняття 18

Тема 13. Міжнародна банківська діяльність

Питання для усного опитування та дискусії

1. Розвиток міжнародного банківського бізнесу в умовах глобалізації
2. Міжнародні фінансові центри та міжнародний банківський бізнес
3. Сфери міжнародного банківського бізнесу
4. Офшорні банківські зони

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі та практичних завдань за темою заняття.

Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них.

Варіант 1.

1. Метою діяльності міжнародних фінансово-кредитних інститутів є

- а) створення нових організаційних форм діяльності транснаціональних банків

- б) розроблення та координування стратегії й тактики розвитку світової валютно-кредитної та фінансової систем
- в) офшоризація банківської діяльності
- г) акумуляція та використання фінансових ресурсів для забезпечення стабільності національного, регіонального та світового економічного розвитку.

...

10. Об'єднання банків, в якому вони втрачають юридичну і комерційну самостійність і підпорядковуються єдиному органу управління має назву:

- а) банківський картель;
- б) банківський трест;
- в) банківський синдикат;
- г) усі варіанти вірні.

Варіант 2.

1. До суб'єктів міжнародного фінансового ринку належать:

- а) транснаціональні банки;
- б) фронт-офіси міжнародних банків;
- в) центральні банки;
- г) транснаціональні корпорації.

...

10. Модель офшорної зони, в якій фінансові угоди вільні від обмежень, незалежно від того резиденти чи нерезиденти є учасниками ринку:

- а) німецька модель;
- б) Лондонська модель;
- в) Нью-Йоркська модель;
- г) модель "податкового сховища".

Завдання 18.1.

Розкрийте сутність Міжнародних стандартів банківської діяльності Базельського комітету з банківського нагляду, проаналізуйте етапи їх запровадження в банківській системі України.

Завдання 18.2.

Вартість банку в поточних ринкових цінах складає 5 млрд. грн. Вірогідність банкрутства даного банку складає 0,6. Якщо банк буде оголошено банкрутом то, за розрахунками топ-менеджерів банку, розмір виплат вкладникам з Фонду гарантування вкладів складе 300 млн. грн. Керівники банку, однак, можуть здійснити ризиковані капіталовкладення, які підвищать ринкову вартість банку до 7 млрд. грн., при цьому вірогідність банкрутства зросте до 0,85. Розмір виплат вкладникам з Фонду гарантування вкладів залишиться незмінним.

Визначте очікувану вартість банку в поточних ринкових цінах, а також очікувану вартість банку за умови, що керівники банку погодяться на ризиковані інвестиції. Поміркуйте, чи мають керівники стимул до здійснення цих інвестицій.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародна банківська справа, транснаціональні банки, міжнародний банк, міжнародні банківські послуги, міжнародний фінансовий ринок, міжнародні фінансові центри, міжнародні ринки облігацій, офшорні банківські зони, Європейський центральний банк.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту необхідно особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- характеристики міжнародного банківського бізнесу;
- типи сучасних міжнародних банків;
- форми організації міжнародного банківського бізнесу;

- головне призначення міжнародного фінансового ринку;
- функції міжнародного фінансового ринку;
- міжнародні фінансові центри та позиціонування України в них;
- особливості функціонування офшорних банківських зон;
- типи (моделі) офшорних банківських (фінансових) центрів;
- специфічні ознаки сучасних офшорних банківських центрів;
- фактори привабливості офшорних банківських зон для суб'єктів господарювання;
- взаємодія національної банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями.

Розв'язування завдання 18.1.

Для виконання завдання слід скористатися офіційною інформацією щодо Базельських положень та їх імплементації у діяльність банків на сучасному етапі функціонування банківської системи. (<https://www.bis.org/bcbs/publ/d405.pdf>).

Розв'язування завдання 18.2.

Для виконання завдання слід врахувати вірогідність банкрутства банку, та розміри виплат з Фонду гарантування вкладів при обчисленні очікуваної вартості банку в поточних ринкових цінах, а також очікувану вартість банку за умови, що керівники банку погодяться на ризиковані інвестиції.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Банківська система». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички функціонування банківської системи

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Банківська система» складається з двох окремих завдань: письмових робіт із передбачених тем та індивідуального, обраного за відповідним варіантом. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують письмову роботу та індивідуальне завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та заслуховування доповіді за темою індивідуального завдання. Питання письмової роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

1.4.1. Теми та питання самостійних робіт, завдання та методичні рекомендації до їх виконання

Тема 1. Еволюція банківської діяльності

Питання для самостійної роботи

1. Банківська справа у Стародавньому Римі
3. Розвиток банківської діяльності у Стародавній Греції
4. Розвиток капіталістичної банківської системи
5. Банківська система при соціалізмі
6. Характеристика становлення національної банківської системи з 1991 по 2009 рр.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність банківської діяльності а також охарактеризувати особливості її становлення та розвитку в стародавні часи, а також в Європі та в Україні.

Завдання 1.1. Проаналізуйте динаміку функціонування банківської системи України за останні 10 років, розрахувавши середній розмір статутного капіталу банку, використовуючи офіційні дані НБУ: Основні показники діяльності банків (<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>).

Тема 2. Теоретичні засади організації банківської системи

Питання для самостійної роботи

1. Загальні та специфічні принципи побудови банківської системи
2. Підходи до структуризації банківської системи
3. Гіпотеза «нейтральності банківської системи»
4. Залежність банківської системи від моделі фінансової системи та моделі фінансового ринку

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність банківської системи а також охарактеризувати особливості її інституціональної структури, та показати її місце ц фінансовій системі та фінансовому ринку країни.

Завдання 2.1. Проаналізуйте динаміку показників і структуру фінансового ринку України та з'ясуйте роль і місце банківської системи у фінансовій системі.

Діяльність банків України за перше півріччя поточного року характеризується такими показниками, млн. грн.:

- кошти суб'єктів господарювання становлять – 12800;
- вклади фізичних осіб – 10250,2;
- міжбанківські кредити та депозити – 3948,2;
- кредити наданні суб'єктам господарювання – 25741,5;
- кредити надані іншим банкам – 3355,8;
- кошти бюджету та позабюджетних фондів – 1111,6;
- кошти від НБУ – 743,0;
- субординований борг – 601,2;
- кредити надані фізичним особам – 989,1;
- вкладення в цінні папери – 1 200.

Необхідно:

1. Згрупувати показники, які характеризують активні операції; пасивні операції банків.
2. Проаналізувати структуру активів і пасивів системи банків України.

Розв'язування завдання 2.1. Для виконання завдання слід розуміти сутність активних і пасивних операцій банку:

Пасивні операції – це комплекс упорядкованих дій банку, що пов'язані з формуванням його ресурсів (створенням накопиченої вартості) та використанням створеної доданої вартості.

Активні операції і послуги банку пов'язані з розміщенням ресурсів для одержання доходу і забезпечення ліквідності. За аналогією з матеріальним виробництвом активні операції і послуги можна назвати банківськими продуктами.

Підсумок згрупованих активів повинен відповідати підсумку згрупованих пасивів банків. Для визначення структури активів і пасивів банківської системи слід розрахувати частку кожної статті активів (пасивів) до загального підсумку активів (пасивів).

Тема 3. Організація і функціонування банківських систем зарубіжних країн

Питання для самостійної роботи

1. Ретроспектива становлення банківництва в Європі
2. Розвиток банківської системи Угорщини
3. Становлення банківської системи Німеччини
4. Особливості банківської системи Японії
5. Характеристика членів Групи Світового банку, їх цілі та системні проекти для України.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити особливості історичного розвитку банківництва в Європі, в Японії, а також охарактеризувати Групу Світового банку та її системні проекти для України.

Завдання 3.1. Проаналізуйте за допомогою програми *Excel* таблицю «COMMERCIAL BANK CONCENTRATION BY ASSET SIZE» на сайті www2.iii.org, яка відображає показники концентрації банківської системи США [<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/banking/commercial-banks.html>]. Як змінились кількість та обсяг активів найбільших комерційних банків (*Greater than \$10 billion*) за останні роки?

Тема 4. Банківська система України

Питання для самостійної роботи

1. Розбудова національної банківської системи та законодавче підґрунтя її формування
2. Інфраструктура банківської системи України: інституціональна та функціональна позиція
3. Стратегія розвитку банківської системи України
4. Горизонтальні та вертикальні зв'язки між елементами банківської системи
5. Організація та управління безпекою в банківській системі України

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити особливості історичного розвитку банківництва в Європі, в Японії, а також охарактеризувати Групу Світового банку та її системні проекти для України.

Завдання 4.1. Охарактеризуйте структуру депозитного ринку України та динаміку частки 10 банків-лідерів, використовуючи статистичні матеріали таблиці «Депозити банків України» (з побудовою графіків в *Excel*): [<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnostibanku-absolyutni/depoziti-bankiv-ukrayini>].

Завдання 4.2. Охарактеризуйте структуру кредитного ринку України та динаміку частки 10 банків-лідерів, використовуючи статистичні матеріали таблиці «Кредити банків України» (з побудовою графіків в *Excel*): [<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnostibanku-absolyutni/krediti-bankiv-ukrayini>].

Тема 5. Центральний банк у банківській системі

Питання для самостійної роботи

1. Центральний банк - банкір і фінансовий агент уряду країни
2. Центральний банк як орган валютного регулювання і контролю
3. Центральний банк як провідник грошово-кредитної політики держави
4. Центральний банк як інформаційно-статистичний та аналітичний центр банківської системи
5. Перспективи розвитку НБУ

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити особливості функціонування центрального банку в банківській системі, а також охарактеризувати проблеми та перспективи розвитку НБУ.

Завдання 5.1. Проаналізуйте динаміку щомісячного обсягу наданих Національним банком коштів для регулювання ліквідності банків протягом 202_ року за різними каналами (через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт); шляхом проведення тендеру з підтримання ліквідності банків). Побудуйте відповідний графік в *Excel* і зробіть висновки щодо грошово-кредитної політики НБУ на основі отриманих даних.

Завдання 5.2. Об'єм грошової маси в країні склав на кінець року 55 млрд. грн. На початку року центральний банк зробив емісію в розмірі 1 млрд. грн. і установив норму обов'язкових резервів у розмірі 12%. Який буде об'єм грошової маси в країні?

Завдання 5.3. Поєднайте методи проведення грошово-кредитної політики центрального банку з їх сутністю:

Методи грошово-кредитної політики центрального банку:

- А. Змішані методи
- Б. Адміністративні методи
- В. Ринкові методи

Характеристика методів грошово-кредитної політики центрального банку:

1. Органи державного управління безпосередньо втручалися в економічні процеси
2. Регулювання грошово-кредитного ринку шляхом застосування ринкових механізмів без втручання державних органів управління
3. Використовуються в країнах, які стали на шлях економічних перетворень (постсоціалістичні країни)

Тема 6. Банки другого рівня як складова банківської системи

Питання для самостійної роботи

1. Особливості реєстрації державного, місцевого кооперативного банку та банку з іноземним капіталом
2. Нормативно-правові основи операційної діяльності банку
3. Особливості функціонування різних організаційних структур у банках
4. Особливості проведення активних і пасивних операцій банку
5. Регулятивний та економічний капітал у діяльності банку

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити особливості реєстрації вітчизняних банків та філій іноземних банків, а також охарактеризувати порядок здійснення активних і пасивних операцій банку.

Завдання 6.1.

Проаналізуйте обсяг статутного капіталу кожного з 5 найбільших нині банків України станом на 1 січня 2017, 2018, 2019, 2020 років. Побудуйте в *Excel* графік динаміки отриманих показників. Які фактори, на Вашу думку, впливали на зміну цих індикаторів?

Для виконання завдання слід скористатися офіційною інформацією зі сайту НБУ: балансові звіти банків за відповідні роки (<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>).

Завдання 6.2. Статутний та резервний фонди ПАТ КБ "КРЕДИТ" визначені засновницькими документами та складають відповідно 360 і 240 млн. грн. Станом на 1 листопада сплачена частина зазначених фондів становила відповідно 250 і 100 млн. грн. Залишок фондів економічного стимулювання 80 млн. грн., операційні доходи банку за жовтень дорівнювали 8,5 млн. грн., а операційні видатки 4,7 млн. грн. Необхідно обчислити суму власних коштів ПАТ КБ "КРЕДИТ" станом на 1 листопада. Поясніть, що Ви розумієте під власним капіталом банку?

Завдання 6.3. Обсяг ресурсів, що пропонується для продажу на процентному тендері становить 25 млрд. грн. Надійшли такі заявки (млрд. грн.):

- 1 – КБ “Дніпро” – 2 під 19,4%;
- 2 – КБ “Славутич” – 1 під 19,9%;

- 3 – КБ “Приморський” – 7 під 19,2%;
- 4 – КБ “Надія” – 8 під 20,1%;
- 5 – КБ “Мрія” – 9 під 19,8%;
- 6 – КБ “Херсонес” – 2 під 19,5%.

Вказати, заявки яких банків будуть задоволені і в якому обсязі.

Тема 7. Ризики в банківській діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Проблеми та загрози розвитку банківської системи України
2. Принципи управління ризиками банківської діяльності
3. Елементи та підсистеми системи управління ризиками банку
4. Концепція економічного капіталу та її застосування в діяльності банків

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити основні проблеми та загрози розвитку банківської системи України, розглянути всі складові системи управління банківськими ризиками, а також охарактеризувати сутність і необхідність антикризового управління банківською системою.

Завдання 7.1. Припустимо, що в умовах досконалої конкуренції у банківській системі спостерігається підвищення рівноважної процентної ставки за банківськими кредитами з 6% до 7%, а рівноважна процентна ставка за депозитами знижується з 4% до 3%. Як зміниться чиста процентна маржа банку ?

Завдання 7.2. Ризик-менеджер працює у банку, 180 млн. грн. активів якого мають середню дюрацію (строк до погашення) 5 років, а 180 млн. грн. пасивів - середню дюрацію 2 роки. Спрогнозуйте, що відбудеться з власним капіталом банку за всіх рівних умов, якщо відсоткові ставки зростуть на 5 процентних пункти. Які рішення має запропонувати ризик-менеджер керівництву для зниження процентного ризику?

Завдання 7.3. Розкрити особливості діагностики НБУ банків України на основі аналізу Звіту про Стрес-тестування банків України у 202_р. (за офіційними даними сайту НБУ <https://bank.gov.ua/ua/files/oALUrXBwHLWrwmD>).

Тема 8. Інноваційні технології в банківській діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Вплив сучасних технологій та фінансових інновацій на функціонування банківської системи
2. Інноваційна культура як елемент удосконалення діяльності банківської установи
3. Діджиталізація у діяльності банків

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити особливості впливу сучасних технологій та фінансових інновацій на стан банківської системи, а також охарактеризувати продуктові інновації у діяльності банків.

Завдання 8.1. Підприємство уклало з банком спеціальний договір, згідно з яким банк купує у клієнта права на вимогу боргу. Сума боргу становить 30000 грн., процентна ставка за короткостроковими позичками становить 23% річних. Строк документообороту 25 днів. Процент комісійних – 1%. Розмір оплати дебіторських рахунків при їх купівлі на даний момент дорівнює 80%. Яку суму грошей отримає підприємство в момент продажу боргу? Визначити плату за користування кредитом і розмір комісійної винагороди банку за факторингову послугу.

Завдання 8.2. Проаналізуйте використання інноваційних технологій у діяльності будь-якого комерційного банку (за власним вибором) за такими критеріями: сфера застосування, потенційні клієнти, період використання, очікуваний дохід та інше.

Тема 9. Стабільність банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Стабільність банківської системи та системний ризик.
2. Міжнародні підходи до оцінки фінансової стійкості комерційних банків
3. Банківська паніка та банківські кризи
4. Антикризове управління банківською системою: цілі, види та етапи здійснення

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити особливості міжнародних підходів до оцінки фінансової стійкості комерційних банків, а також охарактеризувати цілі, види та етапи антикризового управління банківською системою.

Завдання 9.1. Проаналізувати індикатори фінансової стійкості банківської системи України за даними НБУ у 2018-202₁ рр. (Статистика індикаторів фінансової стійкості <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#2fs>). Зробити відповідні висновки та пропозиції.

Завдання 9.2. Проаналізуйте Звіт про фінансову стабільність банківської системи України у звітному році за офіційними даними НБУ: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report>.

Тема 10. Державне регулювання банківської системи

Питання для усного опитування та дискусії

1. Антимонопольне регулювання діяльності банків
2. Соціальна відповідальність банківського сектору
3. Комітет з банківського нагляду в м. Базель (положення Базель-I, Базель-II і Базель-III).

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити особливості антимонопольного регулювання діяльності банків, а також охарактеризувати проблеми соціальної відповідальності банків в сучасних умовах і основні принципи Базельських положень з банківського нагляду.

Завдання 10.1. Проаналізувати динаміку зміни суми відшкодування депозитів вкладникам з Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2017-202₁ рр., використовуючи офіційну інформацію (<https://www.fg.gov.ua/reyestr-fayliv-zvitnosti-fondu>).

Завдання 10.2. Розкрийте особливості банківського нагляду НБУ в Україні (оцінити рівень банківського нагляду за офіційними даними НБУ: <https://bank.gov.ua/ua/supervision>).

Завдання 10.3. Проаналізуйте положення Базель III з точки зору переходу до золотого стандарту: переваги, недоліки та перспективи для України на основі опрацювання таких джерел:

- 1) <https://www.dsnews.ua/economics/v-pomoshch-tramponomike-zachem-zoloto-priravnyali-k-nalichnosti-19042019220000>
- 2) https://fingazeta.ru/ekonomika/mirovaya_ekonomika/455438
- 3) [//bazel-iii-i-vozhzhdenie-statusa-zolota-kak-mezhdunarodnogo-zashhitnogo-bankovskogo-aktiva](https://bazel-iii-i-vozhzhdenie-statusa-zolota-kak-mezhdunarodnogo-zashhitnogo-bankovskogo-aktiva)
- 4) <https://econ.wikireading.ru/27342>

Завдання 10.4. Оцініть вплив Базельських положень на банківське регулювання, надгляд і контроль в Україні, використовуючи офіційні дані НБУ: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d405.pdf>.

Тема 11. Фінансовий моніторинг банківської діяльності

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність та засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та відмивання грошей
2. Система моніторингу фінансового стану банків у світовій практиці
3. Основні вимоги FATF і організація боротьби з легалізацією "брудних грошей" у банківській діяльності

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити особливості системи моніторингу фінансового стану банків у світовій практиці, а також охарактеризувати сутність та засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та відмивання грошей у банківській діяльності.

Завдання 11.1. Розкрийте особливості фінансового моніторингу НБУ в Україні (за офіційними даними НБУ: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring>).

Завдання 11.2. Охарактеризуйте основні рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та можливості їх імплементації у практику банківського нагляду в Україні, використовуючи офіційні дані Групи FATF за посиланням: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>.

Тема 12. Банківська система в умовах глобалізації

Питання для усного опитування та дискусії

1. Інтеграційні процеси у банківській сфері на мікро-, макро- та мегарівні
2. Наслідки фінансової глобалізації та їх вплив на банківську систему України
3. Еволюція інтерналізації банківського капіталу

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення розкрити особливості інтеграційних процесів у банківській сфері на різних рівнях, а також охарактеризувати етапи інтерналізації банківського капіталу та виявити наслідки фінансової глобалізації у функціонуванні банківської системи України.

Завдання 12.1. Проаналізуйте на основі офіційних даних НБУ стан консолідації банківської системи (кількість реорганізованих банків) за 1992-202_рр.; вкажіть форму консолідації банків і поясніть як це вплинуло на функціонування банківської системи України? (<https://bank.gov.ua/ua/supervision/reorganizat-liquidat/reorganiz>).

Завдання 12.2. Проведіть оцінку рівня консолідації на ринку кредитних послуг для юридичних осіб в Україні у 2019-202_рр. на основі визначення коефіцієнта концентрації (CR3) та Індекса Герфіндаля-Гіршмана, використовуючи офіційні дані щодо банківських активів (<https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>). Зробіть висновки щодо необхідності державного регулювання конкурентного середовища на даному ринковому сегменті. Поясніть, як вплине на конкурентну ситуацію злиття двох найбільших суб'єктів даного ринку?

Завдання 12.3. Проаналізуйте діяльність Національної асоціації банків України за офіційними даними такого об'єднання банків (<https://nabu.ua/ua/makroekonomichni-pokazniki.html>)

Тема 13. Міжнародна банківська діяльність

Питання для усного опитування та дискусії

1. Характеристика діяльності міжнародних банків, міжбанківських об'єднань і транснаціональних банків
2. Особливості взаємодії банківської системи України з міжнародними фінансовими організаціями
3. Міжнародний фінансовий ринок і його вплив на банківську систему України

4. Офшоризація банківської діяльності: проблеми та перспективи

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи й на підставі її вивчення охарактеризувати діяльність міжнародних банків, міжбанківських об'єднань і транснаціональних банків, а також розкрийте особливості взаємодії банківської системи України з міжнародними фінансовими організаціями.

Завдання 13.1. Побудуйте логічну схему взаємодії та взємозв'язків банківської системи України з міжнародними фінансовими організаціями.

Завдання 13.2. Проаналізуйте за допомогою програми *Excel* таблицю «COMMERCIAL BANK CONCENTRATION BY ASSET SIZE» на сайті www2.iii.org, яка відображає показники концентрації банківської системи США [<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/banking/commercial-banks.html>]. Як змінилися кількість та обсяг активів найбільших комерційних банків (*Greater than \$10 billion*) за останні роки? Чи підтверджують дані цифри гіпотезу про консолідацію банківського сектору в США? Аргументуйте відповідь.

1.4.2. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання студентів денної форми навчання за тематикою навчальної дисципліни «Банківська система» виконується у вигляді науково-аналітичної роботи у межах годин, відведених для самостійної роботи.

Тема індивідуального завдання обирається студентом добровільно з наведеного нижче переліку та закріплюється за ним науково-педагогічним працівником на початку семестру. Вибір однакової теми реферату в рамках однієї академічної групи не допускається.

Індивідуальне завдання є самостійним виконанням науковим дослідженням певної проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат власного пошуку та обґрунтовані висновки. Мита написання: вміння пов'язати теоретичні знання з практикою, розвинути аналітичні навички роботи з практичними матеріалами діяльності підприємств, навчитися формувати змістовні висновки для прийняття управлінських рішень. Необхідним під час написання реферату є використання актуальної бібліографії та вітчизняної наукової думки щодо поставлених проблем.

Підготовка ІНДЗ у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою наукової роботи;
- виконання аналітичного завдання;
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація та захист ІНДЗ відбувається під час проведення консультацій з навчальної дисципліни (виступ до 8 хвилин).

Форма контролю – перевірка правильності виконання ІНДЗ із врахуванням самостійності, творчості, правильності розрахунків і вмінням захистити результати дослідження. Захист (до 8 хвилин) за темою наукової роботи відбувається під час проведення консультацій з навчальної дисципліни «Банківська система».

Результати виконаної роботи студентами можуть публікуватись у вітчизняному чи закордонному науковому виданні у формі статті, доповідатись на міжнародній, закордонній, всеукраїнській чи університетській конференціях з публікацією або без публікації тез, за що студенти одержують додаткові бали.

Оформлення самостійної роботи здійснюється відповідно до загальних вимог, що висуваються до наукових робіт, згідно з ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Обсяг основної частини роботи складає до 15 сторінок тексту формату А4, розмір шрифту – 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5. Кожна сторінка обмежується полями: зліва - 30 мм, справа - 10 мм, зверху - 20 мм, знизу - 20 мм. Нумерація сторінок проставляється у

правому верхньому куті, починаючи зі змісту роботи. Титульний аркуш вважається першою сторінкою і номер на ньому не ставиться.

1.4.3. Тематика індивідуального завдання

1. Місце церкви в еволюції банківництва.
2. Тамплієри та банківська справа: аналіз основних засад діяльності у фінансово-банківській сфері.
3. Вплив масонів та банківсько-фінансову систему світу: історія та сьогодення.
4. Ісламський банкінг: як оминати процент.
5. Інноваційні банківські послуги та нетрадиційні банки світу: аналіз та характеристика.
6. Ведення банківництва в Київській Русі: основні операції та правова регламентація.
7. Найвизначніші банкрутства банків в світі: причини та наслідки для економіки.
8. Аналіз світових фінансово-банківських криз: причини, наслідки та методи подолання.
9. Приватні банківські доми: створення, розвиток та основні операції.
10. Версії та теорії створення ФРС, міф про незалежність центрального банку США.
11. Історія виникнення центральних банків.
12. Банківська справа Стародавньої Греції: трапезити, «економіка горщиків», банки-храми.
13. Від побожних банків до православного банкінгу.
14. Історія виникнення та розвиток фінансових пірамід.
15. Банки майбутнього: інтернет-банки - перспективи розвитку банківського бізнесу.
16. Інновації в обслуговуванні клієнтів: нові формати банківських відділень.
17. Основні тенденції розвитку банківської системи України.
18. Причини виникнення, розвиток та шляхи подолання світової фінансової кризи в Україні.
19. Інтернаціоналізація банківської діяльності: досвід країн Центрально-Східної Європи і перспективи для України.
20. Рефінансування комерційних банків у рамках реалізації тактичних цілей грошово-кредитної політики центрального банку.
21. Базельський комітет з питань регулювання діяльності банків: функції, завдання та роль у діяльності національних органів банківського нагляду.
22. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (Україна): інституційні основи діяльності, функції, завдання та повноваження.
23. Проблеми капіталізації банківських установ та шляхи їх подолання.
24. Програма фінансового оздоровлення банківської установи.
25. Антикризове управління в банківському секторі.
26. Корпоративне управління в банківських установах.
27. Система дистанційного банківського обслуговування.
28. Міжнародне регулювання боротьби з відмиванням грошей.
29. Стратегія управління фінансовою стійкістю банківської системи.
30. Роль стабілізаційних кредитів у забезпеченні ліквідності банківської системи: вітчизняний та зарубіжний досвід.

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену з виконанням тестових завдань і розв'язуванням задач за темами навчальної дисципліни.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Генезис банківської діяльності
2. Сутність банківської діяльності
3. Сутність банку: макро-, мікро- економічний та правові підходи
4. Види банків у банківській системі
5. Банківська справа у Стародавньому Римі
6. Розвиток банківської діяльності у Стародавній Греції
7. Розвиток капіталістичної банківської системи

8. Банківська система при соціалізмі
9. Характеристика становлення національної банківської системи з 1991 по 2009 рр.
10. Сутність і функції банківської системи
11. Роль банківської системи в економічному розвитку країни
12. Інституційна структура банківської системи
13. Моделі банківських систем та їх особливості
14. Загальні та специфічні принципи побудови банківської системи
15. Підходи до структуризації банківської системи
16. Залежність банківської системи від моделі фінансової системи та моделі фінансового ринку
17. Банківські системи зарубіжних країн, особливості їх побудови та функціонування
18. Етапи еволюції та сучасна структура банківської системи США
19. Банк Англії, його утворення, організація і управління, роль і функції
20. Історичні передумови розвитку Європейської системи центральних банків
21. Розвиток банківської системи Угорщини
22. Становлення банківської системи Німеччини
23. Особливості банківської системи Японії
24. Характеристика членів Групи Світового банку, їх цілі та системні проекти для України
25. Формування банківської справи в Україні, основні етапи розвитку
26. Характеристика банківської системи України на сучасному етапі
27. Інфраструктура та структура банківської системи
28. Основні проблеми та перспективи розвитку банківської системи України
29. Інфраструктура банківської системи України: інституціональна та функціональна позиція
30. Стратегія розвитку банківської системи України
31. Організація та управління безпекою в банківській системі України
32. Закономірності виникнення і розвиток центральних банків
33. Функції, роль і статус центрального банку
34. Організаційно-правові основи діяльності та структура НБУ
35. Повноваження та операції НБУ
36. Грошово-кредитна політика НБУ та інструменти її реалізації
37. Центральний банк - банкір і фінансовий агент уряду країни
38. Центральний банк як орган валютного регулювання і контролю
39. Центральний банк як провідник грошово-кредитної політики держави
40. Центральний банк як інформаційно-статистичний та аналітичний центр банківської системи
41. Перспективи розвитку НБУ
42. Сутність, цілі та принципи діяльності банку в ринковій економіці
43. Організація діяльності та управління банком
44. Формування ресурсної бази банків
45. Основи організації розрахунків банків
46. Особливості кредитно-інвестиційних операцій банку
47. Специфіка операцій банку в іноземній валюті
48. Особливості реєстрації державного, місцевого кооперативного банку та банку з іноземним капіталом
49. Нормативно-правові основи операційної діяльності банку
50. Особливості проведення активних і пасивних операцій банку
51. Концепція економічного капіталу та її застосування в діяльності банків
52. Роль та місце ризику у банківській діяльності
53. Класифікація банківських ризиків
54. Основні підходи до управління банківськими ризиками
55. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках
56. Антикризове управління банківською системою
57. Проблеми та загрози розвитку банківської системи України

58. Принципи управління ризиками банківської діяльності
59. Елементи та підсистеми системи управління ризиками банку
60. Сутність та класифікація банківських інновацій
61. Аналіз інновацій та їх вплив на результати банківської діяльності
62. Інформаційно-комунікаційні технології в банківській діяльності
63. Цифровізація банківської діяльності
64. Вплив сучасних технологій та фінансових інновацій на функціонування банківської системи
65. Інноваційна культура як елемент удосконалення діяльності банківської установи
66. Діджиталізація у діяльності банків
67. Стабільність банківської системи
68. Фінансова стійкість і ліквідність у забезпеченні стабільності банківської системи
69. Механізм забезпечення стабільності банківської системи
70. Загрози стабільності банківської системи України та шляхи їх подолання
71. Стабільність банківської системи та системний ризик.
72. Міжнародні підходи до оцінки фінансової стійкості комерційних банків
73. Банківська паніка та банківські кризи
74. Антикризове управління банківською системою: цілі, види та етапи здійснення
75. Необхідність та цілі державного регулювання банківської діяльності
76. Державне регулювання банківської системи: функції, підсистеми та складові
77. Методи та форми регулювання діяльності банків
78. Банківський нагляд: завдання, призначення, функції та принципи
79. Форми банківського контролю в Україні
80. Економічні нормативи як інструмент регулювання НБУ
81. Антимонопольне регулювання діяльності банків
82. Соціальна відповідальність банківського сектору
83. Поняття та структура функціонування системи фінансового моніторингу
84. Суб'єкти первинного і державного фінансового моніторингу
85. Сутність і засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом і відмивання грошей
86. Міжнародне регулювання боротьби з відмиванням грошей у банківській сфері
87. Сутність та засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та відмивання грошей
88. Система моніторингу фінансового стану банків у світовій практиці
89. Основні вимоги FATF і організація боротьби з легалізацією "брудних грошей" у банківській діяльності
90. Інтерналізація банківського бізнесу
91. Глобалізація та її вплив на розвиток банківської системи
92. Іноземний капітал у банківській системі України: наслідки та переваги
93. Банківські об'єднання: різновиди та особливості функціонування
94. Консолідація в банківській системі України в умовах глобалізації
95. Інтеграційні процеси у банківській сфері на мікро-, макро- та мегарівні
96. Сутність і особливості сучасної міжнародної банківської діяльності
97. Розвиток міжнародного банківського бізнесу в умовах глобалізації
98. Особливості взаємодії банківської системи України з міжнародними фінансовими організаціями
99. Міжнародний фінансовий ринок і його вплив на банківську систему України
100. Офшоризація банківської діяльності: проблеми та перспективи

1.5.2. Структура екзаменаційного білета

1. Охарактеризуйте роль і значення економічних нормативів як інструментів регулювання НБУ
2. Розкрийте сутність і функції банківської системи
3. **Тестові завдання**

Виберіть позначення з правильною відповіддю або яке відповідає декільком із них:

3.1. *Норма обов'язкових резервів НБУ:*...

- а) вводиться як засіб, що охороняє від вилучення вкладів;
- б) складає середню величину маси грошей, необхідну для задоволення потреб населення;
- в) зараз не використовується;
- г) вводиться насамперед як засіб обмеження грошової маси.

....

3.10. *Традиційно на першому рівні банківської системи знаходяться:*

- а) небанківські фінансово-кредитні установи;
- б) комерційні банки;
- в) фонд гарантування вкладів;
- г) центральний банк.

4. Задача. Великий банк, що класифікується як системно важливий для даної банківської системи залучає депозити за середньою процентною ставкою 12% річних. Невеликий регіональний банк сплачує за депозитами в середньому 10% річних. Обсяг депозитного портфеля великого банку складає 10 млрд. гр. од., а регіонального банку – 1 млрд. гр. од.

Визначте чистий прибуток в розрахунку на 1 гр. од. депозитів, який отримує великий банк за рахунок того, що він є системно важливим. Вкажіть, у якому розмірі чистий прибуток великого банку перевищує чистий прибуток регіонального банку за умови, що їх валовий дохід однаковий і вони несуть однакові витрати

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 1 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол №14).

З навчальної дисципліни «Банківська система» для денної форми навчання студентів передбачено проведення 18 лекційних занять. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Банківська система»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій/балів																	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Денна	18	0,6	1,1	1,7	2,2	2,8	3,3	3,9	4,4	5,0	5,6	6,1	6,7	7,2	7,8	8,3	8,9	9,4	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Банківська система» для студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми навчання передбачено проведення 18 семінарських занять. За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття. Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в ХУУП імені Леоніда Юзькова (затвердженого 29.05. 2017р., протокол №14).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Банківська система» для студентів розподіляється пропорційно за виконання 13 письмових робіт (1 письмова робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 13 балів.

За індивідуальне аналітичне завдання виконане за обраним варіантом роботи студент денної форми навчання може одержати максимально 7 балів. Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Розподіл балів для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Банківська система»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми / кількість балів													Разом балів						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13							
1.	Максимальна кількість балів за одну письмову роботу з відповідної теми	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13,0
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне аналітичне завдання	7,0													7,0						
*	Усього балів	7,0													20,0						

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Банківська система», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань слухачів магістратури за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 в ХУУП імені Леоніда Юзькова (затвердженого 29.05. 2017р., протокол №14).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані слухачами магістратури відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання та задачі і тестові завдання екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.3.

**Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни
«Банківська система»**

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета				Разом балів
		1	2	3	4	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на питання	5,0	5,0	-	-	10,0
2.	Максимальна кількість балів за розв'язання задачі білета	-	-	10,0	-	10,0
3.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь тесту	-	-	-	10,0	10
*	Усього балів	5,0	5,0	10,0	10,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Банківська діяльність: навч. посібник / З. Б. Живко, О. П. Просович, М. І. Копитко та ін.; за ред. З. Б. Живко. – К. : Алерта, 2012. – 248 с.
3. Банківська система України [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 187 с.
4. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. – 536 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 508 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 554 с.
7. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 497 с.
8. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. - 171 с.
9. Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. - Чернівці : Рута, 2015. - 91 с.
10. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. - 291 с.
11. Варцаба В. І. Сучасне банківництво: теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Варцаба В. І., Заславська О. І. ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : Говерла, 2018. - 363 с.
12. Розвиток банківської системи в умовах трансформації економічного простору [Текст] : кол. монографія / [Алієва С. С. та ін. ; за ред. Чепелюк Г. М., Пантелєєвої Н. М.] ; ДВНЗ "Ун-т банк. справи". - Черкаси : ДВНЗ "Ун-т банк. справи", 2016. - 413 с.
13. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст] : монографія / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка ; Терноп. нац. екон. ун-т, Каф. банк. справи. - Тернопіль : Осадца Ю. В. [вид.], 2017. - 297 с.

Тема 2

1. Актуальні питання розвитку банківської системи України [Текст] : зб. наук. пр. / [Береславська О. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Ун-т держ. фіскал. служби України, Каф. банк. справи та фінанс. моніторингу. Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. 240 с.
2. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.
3. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. Т. 1. 2013. 374 с.
4. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 508 с.
5. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 554 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 497 с.
7. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. 171 с.
8. Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. - Чернівці : Рута, 2015. - 91 с.
9. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 291 с.
11. Банківська система України: інституційні зміни та інновації [Текст] : колект. монографія / [Л. О. Примостка та ін. ; за заг. ред. Л. О. Примостки] ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ : КНЕУ, 2015. - 434 с.
10. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. - 485 с.
11. Варцаба В. І. Сучасне банківництво: теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Варцаба В. І., Заславська О. І. ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Ужгород : Говерла, 2018. 363 с.
12. Гойхман М.І. Вплив банківської системи на розвиток національної економіки [Текст] : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2014. 320 с.
13. Кузнецова С.А. Банківська система: практикум [Текст] : навч. посіб. Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ : [б. в.], 2014. 346 с.

Тема 3

1. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.
2. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. Т. 1. -2013. 374 с.
3. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 508 с.
4. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 554 с.
5. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 497 с.
6. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України,

- ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. 171 с.
7. Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. Чернівці : Рута, 2015. 91 с.
 8. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 291 с.
 9. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 485 с.
 10. Еволюція банківської системи Польщі [Текст] / перекл. О. Куций ; ред. М. Жуковський. Люблін : Видавництво Університету Марії Кюрі-Склодовської, 2006. 335 с.:
 11. Савастєєва О. М. Фінансові системи зарубіжних країн [Текст] : навч. посіб. / Савастєєва О. М. ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Київ : Гуляєва В. М., 2019. 177 с.
 12. Холодна Ю. Є. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / Холодна Ю. Є., Рац О. М. ; Харк. нац. екон. ун-т. Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. 314 с.

Тема 4

1. Банківська діяльність: навч. посібник / З. Б. Живко, О. П. Просович, М. І. Копитко та ін.; за ред. З. Б. Живко. – К. : Алерта, 2012. – 248 с.
2. Банківська система України [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренєва, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 187 с.
3. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.
4. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 508 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 554 с.
7. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 497 с.
8. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. - 171 с.
9. Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. Чернівці : Рута, 2015. - 91 с.
10. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. - 291 с.
11. Гойхман М.І. Вплив банківської системи на розвиток національної економіки [Текст] : монографія / Гойхман М. І. Харків : Щедра садиба плюс, 2014. - 320 с.
12. Єгоричева С. Б. Сучасний механізм функціонування регіональної банківської системи [Текст] : монографія / С. Б. Єгоричева, О. В. Гасій ; ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі" (ПУЕТ). - Полтава : ПУЕТ, 2016. - 217 с.
13. Кузнецова С.А. Банківська система: практикум [Текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова, З. С. Пестовська ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Дніпропетровськ : [б. в.], 2014. 346 с.
14. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання [Текст] : [монографія] / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук., проф. О. В. Дзюблюка ; Терноп. нац. екон. ун-т. Т. : ТНЕУ, 2010. - 384 с.

15. Сенищ П.М. Банківська діяльність в системі державної політики економічного зростання України: теорія та досвід [Текст] : монографія / П. М. Сенищ ; ДВНЗ "Ун-т банк. справи". - Львів : Растр-7, 2016. - 402, [5] с.

Тема 5

1. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підручник / Б. П. Адамик. – К. : Кондор, 2011. – 416 с.
2. Банківська діяльність: навч. посібник / З. Б. Живко, О. П. Просович, М. І. Копитко та ін.; за ред. З. Б. Живко. – К. : Алерта, 2012. – 248 с.
3. Банківська система України [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 187 с.
4. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. – 536 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
6. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 508 с.
7. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 554 с.
8. Банківська система України: інституційні зміни та інновації [Текст] : колект. монографія / [Л. О. Примостка та ін. ; за заг. ред. Л. О. Примостки] ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ : КНЕУ, 2015. 434 с.
9. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 485с.
10. Калініченко Л. Л. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / Л. Л. Калініченко ; Укр. держ. ун-т залізн. трансп. - Харків : УкрДУЗТ, 2015. - 250 с.
11. Кузнецова С.А. Банківська система: практикум [Текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова, З. С. Пестовська ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ : [б. в.], 2014.346 с.
12. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст] : монографія / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка ; Терноп. нац. екон. ун-т, Каф. банк. справи. - Тернопіль : Осадца Ю. В. [вид.], 2017. - 297 с.
13. Холодна Ю. Є. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / Холодна Ю. Є., Рац О. М. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. - 314 с.

Тема 6

1. Банківська діяльність: навч. посібник / З. Б. Живко, О. П. Просович, М. І. Копитко та ін.; за ред. З. Б. Живко. – К. : Алерта, 2012. – 248 с.
2. Банківська система України [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 187 с.
3. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. – 536 с.
4. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 508 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 554 с.

7. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 497 с.
8. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. 171 с.
9. Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. - Чернівці : Рута, 2015. - 91 с.
10. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 291 с.
11. Банківська система України: інституційні зміни та інновації [Текст] : колект. монографія / [Л. О. Примостка та ін. ; за заг. ред. Л. О. Примостки] ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2015. - 434 с.
12. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018.
13. Кузнецова С.А. Банківська система: практикум [Текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова, З. С. Пестовська ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Дніпропетровськ, 2014. 346 с.
14. Розвиток банківської системи в умовах трансформації економічного простору [Текст] : кол. монографія / [Алієва С. С. та ін. ; за ред. Чепелюк Г. М., Пантелєвої Н. М.] ; ДВНЗ "Ун-т банк. справи". - Черкаси : ДВНЗ "Ун-т банк. справи", 2016. - 413 с.

Тема 7

1. Актуальні питання розвитку банківської системи України [Текст] : зб. наук. пр. / [Береславська О. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Ун-т держ. фіскал. служби України, Каф. банк. справи та фінанс. моніторингу. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. - 240 с.
2. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 508 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 554 с.
7. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 497 с.
8. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі [Текст] : монографія / [Л. О. Примостка та ін.] ; за заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2017. - 380 с.
9. Версаль Н.І. Фінансові шоки в банківській системі України: теорія, практика та шляхи адаптації [Текст] : монографія / Версаль Наталія Іванівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Ямчинський О. В., 2019. - 470 с.
10. Васильченко О. Б. Фінансова безпека банківської системи України: філософські детермінанти [Текст] : монографія / О. Б. Васильчишин ; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - 357 с.
11. Козьмук Н. І. Забезпечення ліквідності банківської системи України в сучасних умовах [Текст] : монографія / Н. І. Козьмук, А. Я. Кузнецова, А. В. Лазня ; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). - Київ : УБС НБУ, 2014. - 230 с.

12. Корнилюк Р. В. Системний ризик і макропруденційна політика в банківському секторі [Текст] : монографія / Р. В. Корнилюк ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2019. - 461 с.
13. Розвиток банківської системи України [Текст] : монографія / [У. Я. Грудзевич та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. Р. А. Слав'юка ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К. : УБС НБУ, 2010. - 464 с.

Тема 8

1. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі [Текст] : монографія / [Л. О. Примостка та ін.] ; за заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2017. - 380 с.
2. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. – 536 с.
3. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
4. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 508 с.
5. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 554 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 497 с.
7. Банківська система України: інституційні зміни та інновації [Текст] : колект. монографія / [Л. О. Примостка та ін. ; за заг. ред. Л. О. Примостки] ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2015. - 434 с.
8. Дубчак Л.В. Інформаційні системи і технології в банківській діяльності [Текст] : навч. посіб. / Дубчак Л. В., Клюско Л. А., Свириденко В. Ю. ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь : Вид-во НУДПСУ, 2016. - 246 с.
9. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Н. М. Пантелєєва ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - Київ : УБС НБУ, 2013. - 526 с.
10. Степаненко О. П. Моделі, методи та інформаційні технології підтримки процесів діяльності банківської системи [Текст] : монографія / О. П. Степаненко ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2013. - 491 с.
11. Холодна Ю. Є. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / Холодна Ю. Є., Рац О. М. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. - 314 с.

Тема 9

1. Актуальні питання розвитку банківської системи України [Текст] : зб. наук. пр. / [Береславська О. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Ун-т держ. фіскал. служби України, Каф. банк. справи та фінанс. моніторингу. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. - 240 с.
2. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; за ред. А. М. Герасимовича. –К.: КНЕУ, 2009. – 600с.
3. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. - 485 с.
4. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. - 485 с.

5. Варцаба В. І. Сучасне банківництво: теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Варцаба В. І., Заславська О. І. ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : Говерла, 2018. - 363 с.
6. Васильченко О. Б. Фінансова безпека банківської системи України: філософські детермінанти [Текст] : монографія / О. Б. Васильчишин ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - 357 с.
7. Версаль Н.І. Фінансові шоки в банківській системі України: теорія, практика та шляхи адаптації [Текст] : монографія / Версаль Наталія Іванівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Ямчинський О. В., 2019. - 470 с.
8. Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації і ефективності функціонування банківської системи України [Текст] : монографія / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2014. - 529 с.
9. Гусев К. О. Заходи стабілізації банківської системи України [Текст] : монографія / Гусев Костянтин Олександрович. - Київ : Фенікс, 2017. - 127 с.
10. Дзюблюк О. В. Управління ліквідністю банківської системи України [Текст] : монографія/ Олександр Дзюблюк, Віталій Рудан. - Тернопіль : Вектор : Осадца Ю. В. [вид.], 2016. - 289с.
11. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика [Текст] : монографія / В. В. Коваленко. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 228 с.
12. Погореленко Н. П. Стабільність банківської системи: теорія, методологія, практика [Текст] : монографія / Н. П. Погореленко ; ДВНЗ "Ун-т банк. справи". - Київ : ДВНЗ "Ун-т банк. справи", 2018. - 614 с.
13. Розвиток банківської системи в умовах трансформації економічного простору [Текст] : кол. монографія / [Алієва С. С. та ін. ; за ред. Чепелюк Г. М., Пантелєєвої Н. М.] ; ДВНЗ "Ун-т банк. справи". - Черкаси : ДВНЗ "Ун-т банк. справи", 2016. - 413 с.
14. Тиркало Р. І. Капіталізація банківської системи України: сучасний стан, проблеми, шляхи та перспективи зростання [Текст] : монографія / Тиркало Р. І., Ткачук Н. М. ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т. : ТНЕУ, 2010. - 328 с.

Тема 10

1. Адамик Б. П. Центральний банк і грошово-кредитна політика : підручник / Б. П. Адамик. – К. : Кондор, 2011. – 416 с.
2. Банківська діяльність: навч. посібник / З. Б. Живко, О. П. Просович, М. І. Копитко та ін.; за ред. З. Б. Живко. – К. : Алерта, 2012. – 248 с.
3. Банківська система України [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренєва, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. - 187 с.
4. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. – 536 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 508 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 554 с.
7. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 497 с.
8. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України,

- ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. - 171 с.
9. Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації і ефективності функціонування банківської системи України [Текст] : монографія / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2014. - 529 с.
10. Копилюк О.І. Регіональна політика розвитку банківської системи України [Текст] : монографія / Оксана Іванівна Копилюк ; Нац. акад. наук України, Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. НАН України, 2014.574 с.
11. Оксін В. Ю. Адміністративно-правове регулювання банківської системи [Текст] : монографія / Віталій Оксін ; НДІ публ. права. Херсон : Грін Д. С. [вид.], 2017. 207 с.
12. Система контролю банківської діяльності в Україні: теорія та практика [Текст] : монографія / О. І. Скаско ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи, Львів. ін-т банк. справи . - Л. : Тріада плюс, 2012. 306 с.
13. Управління банківською системою України у стратегії економічного зростання [Текст] : монографія / А. І. Степаненко ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. К. : УБС НБУ, 2010. 319 с.
14. Хайлук О. С. Моделювання процесів оцінки ефективності банківської системи [Текст] : монографія; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. Київ : УБС НБУ, 2014. 334 с.

Тема 11

1. Актуальні питання розвитку банківської системи України [Текст] : зб. наук. пр. / [Береславська О. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Ун-т держ. фіскал. служби України, Каф. банк. справи та фінанс. моніторингу. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2016. - 240 с.
2. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; за ред. А. М. Герасимовича. -К.: КНЕУ, 2009. – 600с.
3. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі [Текст] : монографія / [Л. О. Примостка та ін.] ; за заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2017. - 380 с.
4. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 497 с.
5. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. - 171 с.
6. Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. - Чернівці : Рута, 2015. - 91 с.
7. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. - 291 с.
8. Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації і ефективності функціонування банківської системи України [Текст] : монографія / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2014. - 529 с.
9. Кузнецова С.А. Банківська система: практикум [Текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова, З. С. Пестовська ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Дніпропетровськ , 2014. 346 с.
10. Лобозинська С. М. Рейтингові системи оцінки банківської діяльності в Україні [Текст]: монографія / Лобозинська Софія Миколаївна, Цибульська Наталія Богданівна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : Растр-7, 2016. 195с.

11. Михайловська І.М. Формування системи захисту банківських вкладів фізичних осіб та суб'єктів господарювання в Україні [Текст] : [монографія] / Михайловська І. М., Безвух С. В. - Хмельницький : ХНУ, 2013. - 174 с.
12. Моделі оцінки банківської діяльності для забезпечення стабільності банківської системи [Текст] : монографія / [О. В. Васюренко та ін.] ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К.: УБС НБУ, 2010. - 294 с.
13. Приймак В. І. Управління ефективністю моніторингу банківської системи України [Текст]: монографія / В. І. Приймак, С. М. Лобозинська, П. В. Приймак ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : Растр-7, 2015. - 401 с.
14. Управління банківською системою України у стратегії економічного зростання [Текст] : монографія / А. І. Степаненко ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К. : УБС НБУ, 2010. 319 с.
15. Шахрайство на фінансовому ринку [Текст] : практ. посіб. з протидії / [за ред. В. Фещенка]. - [К.] : Укр. агентство фін. розв., [2011]. 422 с.

Тема 12

1. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. - Т. 1. - 2013. - 374 с.
2. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. - 508 с.
3. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. - 554 с.
4. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. - 171 с.
5. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. - 485 с.
6. Варцаба В. І. Сучасне банківництво: теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Варцаба В. І., Заславська О. І. ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". - Ужгород : Говерла, 2018. - 363 с.
7. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України [Текст] : монографія / [Г. Т. Карчева та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук Г. Т. Карчевої ; Держ. ВНЗ "Ун-т банк. справи". - Київ : ДВНЗ "Університет банківської справи", 2016. - 279 с.
8. Розвиток банківської системи в умовах трансформації економічного простору [Текст]: кол. монографія / [Алієва С. С. та ін. ; за ред. Чепелюк Г. М., Пантелєєвої Н. М.] ; ДВНЗ "Ун-т банк. справи". - Черкаси : ДВНЗ "Ун-т банк. справи", 2016. - 413 с.
9. Савастєєва О. М. Фінансові системи зарубіжних країн [Текст] : навч. посіб. / Савастєєва О. М. ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Київ : Гуляєва В. М., 2019. - 177 с.
10. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст] : монографія / [О. В. Дзюблюк та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка ; Терноп. нац. екон. ун-т, Каф. банк. справи. - Тернопіль : Осадца Ю. В. [вид.], 2017. - 297 с.
11. Управління банківською системою України у стратегії економічного зростання [Текст] : монографія / А. І. Степаненко ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К. : УБС НБУ, 2010. - 319 с.
12. Холодна Ю. Є. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / Холодна Ю. Є., Рац О. М. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. - 314 с.
13. Хайлук О. С. Моделювання процесів оцінки ефективності банківської системи [Текст] : монографія / С. О. Хайлук ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - Київ : УБС НБУ, 2014. - 334 с.

Тема 13

- . Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М.Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.
3. Банківська система [Текст] : навч. посіб. : [у 2 т.] / [Н. І. Волкова та ін.] ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2013. Т. 1. 2013. 374 с.
4. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [М. І. Крупка та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 508 с.
5. Банківська система [Текст] : підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 554 с.
6. Банківська система [Текст] : підручник / [Реверчук С. К. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 497 с.
7. Банківська система України: вектори посткризових трансформацій [Текст] : колект. наук. монографія / [Ануфрієва К. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Н. М. Шелудько ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". - Київ : Ін-т економіки та прогнозування, 2013. 171 с.
8. Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест. завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. - Чернівці : Рута, 2015. - 91 с.
9. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 291 с.
10. Банківська система України: інституційні зміни та інновації [Текст] : колект. монографія / [Л. О. Примостка та ін. ; за заг. ред. Л. О. Примостки] ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ : КНЕУ, 2015. - 434 с.
10. Банківська система [Текст] : навч. посіб. / [О. І. Береславська та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. І. Береславської ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. - 485 с.
11. Варцаба В. І. Сучасне банківництво: теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Варцаба В. І., Заславська О. І. ; Держ. ВНЗ "Ужгород. нац. ун-т". Ужгород : Говерла, 2018. 363 с.
12. Гойхман М.І. Вплив банківської системи на розвиток національної економіки [Текст] : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2014. 320 с.
13. Кузнецова С.А. Банківська система: практикум [Текст] : навч. посіб. Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля.Дніпропетровськ : [б. в.], 2014. 346 с.
14. Савастєєва О. М. Фінансові системи зарубіжних країн [Текст] : навч. посіб. / Савастєєва О. М. ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. - Київ : Гуляєва В. М., 2019. - 177 с.

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, доцент:

_____ Наталія ТКАЧУК

24 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

29 вересня 2020 року, протокол №2

Завідувач кафедри _____ Віктор СИНЧАК

29 вересня 2020 року

Декан факультету управління та економіки _____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

29 вересня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 22 жовтня 2020 року,
протокол №2

Голова методичної ради _____ Ірина КОВТУН

29 жовтня 2020 року